

VILNIS

LIETUVIŲ LIAUDIES LAIKRAŠTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: (312) 842-7325

VOLUME LXI Nr. 22

KETVIRTADIENIS, SPALIO [OCTOBER] 29, 1981

KAINA 25 c.

KASDIEN

GEN. PRANAS PETRONIS
KNYGA APIE MUS
PREZ. ANWAR SADATAS
IS AMERIKIEČIŲ GAVO ALGAS

Spalio pirmomis dienomis Amerikoje lankėsi Kultūriniais ryšiams su užsienio lietuviais komiteto pirmininkas generolas Pranas Petronis. Jis čia buvo atvykęs su visąjungine turistine grupe. Čikagiečiams su svečiu susitikti progų nebuvo. Turistinės grupės progroje Čikaga buvo aplenkta.

Kiek ilgėliau grupė buvo stotelėjusi Niujorke, kur svečias susitiko daug savo pažįstamų, užvedė naujų pažinčių; pasimatė su pažangiais niujorkiečiais lietuviais ir paskambino telefonu čikagiečiams.

Generolas Pranas Petronis telefonu "Vilnius" darbuotojams ir skaitytojams perdavė geriausias linkėjimus daug sveikatos, ryžto visuomeninėje veikloje, ir nepamiršti savo senosios gimtinės Lietuvos.

Lietuvoje yra nemaža žurnalistų ir šiaip mokslo žmonių grupė, kurią daugelis vadina "amerikonų" grupe. Grupės dalyviai archyvuose, laikraščių kompleksuose renka emigracijos lietuvių visuomeninio judėjimo istoriją, jau išleido netgi kelias knygas apie emigracijos lietuvius.

Amerikos lietuviams plačiai žinomas Laurynas Kapočius šiai grupei irgi priklauso. Siemet išėjo jo knyga "Senoji išeivija ir Lietuva". Knyga daugiau kaip 300 puslapių ir apima Amerikos lietuvių visuomeninį gyvenimą nuo 1868 metų iki 1940 metų. Knygos redaktorius V. Kazakevičius.

Vadinasi, kad mes čia Amerikoje esame, Lietuvoje esame istorikų dėmesio centre.

Egipto prezidento Anwar Sadato nužudymas didžiojoje spaudoje, televizijoje ir radijuje sukėlė didžiausią komentarų triukšmą, susirūpinimą, kas dabar Amerikai bus su užsienio politika Vidurio Rytuose.

Zinoma, jeigu JAV politika Vidurio Rytuose rėmėsi prez. Sadato ištikimybe Vašingtonui, o ne Egipto liaudies nuotaikomis, gali būti visko, nes praktika rodo, kad bile šalyje imperialistinių interesų samdiniai bei klapčiukai yra laikini. Bile šalis priklauso jos liudžiai, o ne kokiam prezidentui, šachui ar diktatoriui.

Kalbant apie Egipto velionio biografiją, nėra ko iš jos pasimokyti. Vien tik rugsėjo mėnesį areštavo 1,600 žmonių, daugiausia musulmonų ir stačiatikių dvasininkų, keletą buvusių ministrų, žymių akademikų, žurnalistų, advokatų, studentų ir kitų, drįsusių kritiškai kalbėti ar rašyti apie jo režimą.

Be to, uždarė pustuzinį opozicinių laikraščių, paėmė valdžios kontro-

VILNIUS 2000-AISIAIS

Miestų statybos projektavimo instituto specialistai parengė Vilniaus išvystymo generalinį planą iki 2000-ųjų metų. Apie tai, kokia bus respublikos sostinė amžiaus pabaigoje, žurnalistas Algimantas Degutis paprašė papasakoti miesto vykdomojo komiteto pirmininką Algirdą Vileikį.

— Miestai — kaip žmonės, — pasakė drg. Vileikis, — gimsta ir auga, sensta ir miršta. Tačiau žmogaus ranka ir protas pajėgia atitolinti ne tik jų mirtį, bet ir senatvę. Tam ir kuriami ilgalaikiai miestų ugdymo planai. Ne vienerius metus kūrė architektai Vilniaus ateities gaires.

Miestų statytojai yra tos nuomonės, kad patogiasias žmonėms gyventi miestas — pusmilijoninis. Šį skaičių, kaip žinia, Vilnius pasiekė 1980 metų lapkričio 24 dieną. Belieka galvoti, kaip augs miestas to-

lėn apie 40,000 maldyklų, nušalino stačiatikių popą Shenouda III, išvarė TSRS ambasadorių, šešis tarybinius ir vieną Vengrijos diplomata apkaltingai neva už sąmokslavimą nuversti jo režimą ir t. t.

Žymiausias jo biografijos bruožas, tai atsisakymas arabų draugų ir susibičiuliavimas su Izraelio sionistais.

Toks buvo prez. Sadatas, tokį jį jo paties kariuomenės įpykę kareiviai nužudė.

Klerikalų "Draugo" spalio 5 dienos laidoje vedamajame kažkoks M. Dr. rašo:

"... nuo pat lagerinių laikų kai kurie mūsų veikėjai dirbo laisvini- mo darbu, už tai gaudami iš amerikiečių algą..."

Matote, kaip tas "laisvinimas" prasidėjo. Komentarų nereikia.

S. J. Jokubka

liau. Tikimės, kad iki 2000-ųjų metų jis neviršys 700 tūkstančių gyventojų ir augimo tempai turėtų lėtėti. Todėl nebeplanuojama Vilniuje statyti gamyklų, stengiamės tik plėsti ir modernizuoti jau veikiančias. Beje, visas jas iškelsime į miesto pakraščius. Užtat daugiau kaip dvigubai turi išaugti buitinių žmonių aptarnavimo sfera.

Tačiau ir lėtai augant gyventojų skaičiui, bus statomi nauji gyvenamieji kvartalai. Siaurinėje sostinės dalyje iškilis Justiniškių, Pašilių, Santoriškių mikrorajonai, kuriuose apsigyvens 120 tūkstančių žmonių. Vakaruose Vilnius pasieks Lentvarį ir Grigiškes. Čia įkurtuves švęs 60 tūkstančių vilniečių. Šiaurės vakarų pusėje, dabartinio Sudervės kaimo apylinkėse, naujakuriais taps dar 70 tūkstančių gyventojų. Suprantama, kad ten, kur gyvena žmonės, reikalingos parduotuvės, šiuolaikiniai universamai, kino teatrai, mokyklos ir vaikų darželiai.

Bene viena didžiausių problemų metais tiek padaugėjo automobilių, kad senojo Vilniaus gatvės nebegali jų visų praleisti. Numatyta nutiesti keletą transporto arterijų, pastatyti naujų tiltų, kad miestas būtų išlaisvintas nuo pravažiuojančio transporto ir tranzitinių autobusų maršrutų.

Beje, apie miesto centrą. Juo dabar mes laikome Gedimino aikštę. Po dvidešimties metų jis gerokai pasistūmės Žvėryno rajono ir dešinėsios Neries pakrantės link. Viena centro dalis formuosis prie Lenino aikštės, kita dešinėje Neries pusėje. Ten, kur dabar įsikūrusi universalinė parduotuvė, baigiamas statyti Inturisto viešbutis. Lenino prospektas, daugelio architektų nuomone, turėtų tapti vien pėsčiųjų valda. Jeigu kauniečiai

Laisvės alėjoje sukonzentravo savo prekybą, tai vilniečiai šito kol kas neturi. Manome, kad tokiu centru taps dabartinė Dzeržinskio gatvė. Ją rekonstravus, nugriovus senus, medinius namelius ir vienaaukščius mūriukus, gatvė turėtų sužėrėti naujomis spalvomis.

Ruošiant naująjį generalinį planą, atsižvelgta į tai, kad būtų išsaugoti žalieji plotai, sukurtos poilsio zonos. Koks žalias ir gražus mūsų Vilnius, galima įsitikinti pakilus į naujojo televizijos bokšto Karoliniškėse apžvalgos aikštėle. Kartais net atrodo, kad ne medžiai supa namus, o atvirkščiai, namai puošia medžius. Ačiū architektams ir statybininkams, kurie sugeba išsaugoti žaliąjį Vilniaus rūbą. Ateityje žaliosios juostos jungs Vingio parką, Lazdynus ir Šeškinę, Kalnų parką, Jaunimo sodą ir Valakampius.

Daug padaryta gerinant medicininių gyventojų aptarnavimą. Santariškėse, netoli Vilniaus Jeruzalės, įsikūrė pirmieji medicinos centro korpusai. Amžiaus pabaigoje čia bus ištisas autonomiškas sveikatinamo miestas.

Neužmiršti ir sportininkai, jaunimas. Šeškinės rajone numatyta pastatyti jaunimo pramogų centrą, žymiai išplėsti "Žalgirio" stadiono teritoriją, rekonstruoti tribūnas.

Žodžiu, sumanymai gražūs, ir šiandien jau galima drąsiai teigti, kad jie bus įgyvendinti. Tai parodė praėjusio dvidešimtmečio generalinio Vilniaus vystymosi plano įvykdymo rezultatai.

— Senatas nubalsavo, kad senatoriai gali nurašyti nuo pajamų neribotą sumą užlaikymui dviejų rezidencijų — vienos Vašingtone, o kitos, iš kur jie yra.

VILNIS

Lithuanian Peoples Bi-weekly

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday, by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$10.00, six months \$5.50;
Chicago \$12.00, 6 months \$6.50; Canada \$15.00, 6 months \$8.00;
foreign countries \$15.00, 6 months \$8.00.

3116 So. Halsted St., Chicago, Illinois 60606 Phone 842-7325

Second-class postage paid at Chicago, Illinois (U.S.P.S. 659-780)

Galvoja per "užpakalines duris" įbrukti neutroninę bombą

Neutroninė bomba nėra paprastas ginklas kaip pristatoma Amerikos visuomenei, kad tetinkamas prieš antpuoliams, ypač šarvuotų atakoms atmušti. Jis yra antihumaniškiausias ir barbariškiausias ginklas, žudo žmones, o nejudinamus turtus palieka nepaliestus. Vadinasi, fabrikai, įvairios įmonės, mašinos, miestų dangoraižiai ir viskas paliktų taip, kaip yra, netgi neišdužytai langais.

Prez. Carterio užmačioms gaminti neutroninę bombą dėl pasaulyje kilusių protestų kelias buvo užkirstas, nuo užmačios turėjo atsakyti. Tačiau prez. Reagano administracija, nežiūrind kad Amerikai tokia bomba turėti nėra reikalo, nes priešas su šarvuotais prieš Ameriką ne taip lengvai persikels per vandenyną, vis tiek užsimojo bombą gaminti ir krauti į ginklų sandėlius, be abejo, kad vėliau bombas pergabenus į Europą ir nukreipus prieš Tarybų Sąjungą. Bet kaip atrodo, nebus lengva tai padaryti.

Prieš kurį laiką gynybos sekretorius Caspar W. Weinbergeris nuvyko Vakarų Europon ir pajuto, kad reikalai bomba įpiršti Europos sąjungininkams ne taip klostosi, kaip Vašingtonas nori. Ne tik Vakarų Europos tautos griežtai prieš neutroninę bombą nusistačiusios, o ir Vakarų Vokietijos kancleris H. Shmitas sekretoriui Weinbergeriui tiesiai pareiškė, kad Vakarų Vokietija neutroninę bombą prisiims tik su sąlyga, jeigu tokį sprendimą priims ir kitos NATO šalys.

Tačiau gynybos sekretorius Weinbergeris nebūtų sekretorius, jis nudundėjo į Londoną bombą siūlyti Anglijos konservatoriams. Kaip iškėlė viešumon anglų laikraštis "Gardian", gynybos sekretorius Weinbergeris torių premjeri Thatcher pasiūlė neutronine bomba apginkluoti Didžiosios Britanijos "Reino armiją", stovinčią Vakarų Vokietijoje. Vadinasi, neutroninė bomba į Vakarų Vokietiją, netoli Tarybų Sąjungos sienos, patektų per "užpakalines duris", jeigu Vakarų Vokietijos kancleris H. Shmitas paklustų Olandijos, Belgijos, Norvegijos, Danijos ir Italijos neutroninės bombos neprisiimti.

Kuo baigsis šis gynybos sekr. Weinbergerio triukas, netolima ateitis parodys.

JUNGTINIŲ TAUTŲ DEKLARACIJA

Generalinė Asamblėja,

nepamiršdama, kad svarbiausias Antrojo pasaulinio karo liepsnose gimusios Suvienytyjų Nacijų Organizacijos uždavinys buvo, yra ir bus išvaduoti dabartines ir ateinančias žmonių kartas nuo karo nelaimių.

suprasdama, kad visas praėjusių karų siaubas, visos kitos žmones užgriuvusios nelaimės nublanktų prieš tai, ką neša branduolinio ginklo panaudojimas, galintis pražudyti pasaulio civilizaciją.

valstybių — Suvienytyjų Nacijų Organizacijos narių vardu iškilmingai paskelbia:

1. Valstybės ir valstybių veikėjai, kurie pirmieji panaudos branduolinį ginklą, įvykdys sunkiausiai nusikaltimą žmonijai.
2. Veikėjai, kurie nuspręstų pirmieji panaudoti branduolinį ginklą, niekada nebus pateisinti, ir jiems nebus atleista.
3. Su žmonių moralės dėsniais ir kilniais Suvienytyjų Nacijų idealais nesuderinamos jokios doktrinos, leidžiančios pirmiesiems panaudoti branduolinį ginklą, ir jokie veiksmai, stumiantys pasaulį į katastrofą.
4. Branduolinį ginklą turinčių valstybių vadovų didžiausia pareiga ir tiesioginė prievolė veikti taip, kad būtų likviduotas branduolinio konflikto kilimo pavojus. Branduolinio ginklavimosi varžybos turi būti sustabdytos ir pasuktos atgal bendromis pastangomis, sąžiningomis ir lygiateisėmis derybomis.
5. Branduolinė energija turi būti naudojama tik taikiais tikslais, tik žmonijos labui.

Kalbant apie būsimas derybas su TSRS

Pagaliau Vašingtonas sutiko tartis su Tarybų Sąjunga dėl vidutinio nuotolio raketų, kurias Pentagonas yra užsimojęs išdėstyti Vakarų Europoje ir nukreipti prieš TSRS. Derybos prasidės lapkričio 30 dieną Ženevoje. Bet ar kas iš tų derybų išeis, prašosi klausimas, nes Vašingtonas

2

Iš sunerimusio rytojumi pasaulio

PRIEŠ NEUTRONINĘ BOMBĄ

Japonų tauta — vienintelė pasaulyje, patyrusi Amerikos atominio bombardavimo baisumus, — smerkia Reagano administracijos nutarimą plačiu mastu gaminti neutroninę bombą ir dislokuoti naujas masinio naikinimo ginklo sistemas, pareiškė parlamente Japonijos socialistų partijos centro vykdomojo komiteto pirmininkas I. Asukata. Jis griežtai kritikavo militarinį Vašingtono kursą, keliantį grėsmę taikai ir tautų saugumui.

Japonijos vyriausybė, pažymėjo Japonijos socialistų partijos vadovas, privalo ryžtingai pareikalauti, kad JAV atsiskaitytų gaminti neutroninį ginklą. Tai, kad Tokijas, nusileisdamas Vašingtonui, yra pasirašęs didinti karines išlaidas, stiprinti Japonijos ir Amerikos sąjungą, prieštarauja japonų tautos siekimui stiprinti taiką, jis sakė.

ATSISAKYTU BRANDUOLINIO GINKLO

Jeigu ateitų į valdžią, Didžiosios Britanijos leiboristai atsiskaitytų branduolinio ginklo ir likviduotų Amerikos karines bazes Britanijos teritorijoje. Toks išpareigojimas buvo rezoliucijos projekte, kurį nacionalinis vykdomasis komitetas pateikė leiboristų partijos konferencijoje.

Dokumente pabrėžiama, kad stambiausia Didžiosios Britanijos opozinė partija ryžtingai priešinasi pavojingiems konservatorių vyriausybės planams branduolinio ginklavimosi varžybų srityje.

LOTYNŲ AMERIKOS JAUNIMAS

Nikaragvos sostinėje Managvoje įvyko Lotynų Amerikos ir Karibų baseino šalių jaunimo pirmasis susitikimas, vykęs su šūkiu, raginančiais stiprinti kovą už taiką, demokratiją ir nacionalinį išsivadavimą.

Daugiau kaip 300 delegatų, dalyvavusių šio tarptautinio forumo darbe, daugiausia dėmesio skyrė klausimams, kaip duoti atkirtį Amerikos imperializmo intrigoms Centrinėje Amerikoje. Jie pasmerkė politiką, kurią vykdo Jungtinės Valstijos, mėginančios išlaikyti valdžioje diktatoriškus režimus, nuslopinti nacionalinio išsivadavimo ko-

vą regione, sužlugdyti revoliucinių pertvarkymų procesą šalyse, stojusiose į nepriklausymo vystymosi kelią.

NEPRISIJUNGUSIŲ ŠALIŲ POZICIJA

Niujorke neprisijungusių šalių užsienio reikalų ministrų plenarinio posėdžio dalyviai griežtai kritikavo JAV politiką Afrikoje, Artimuosiuose Rytuose, Karibų jūros baseine ir kituose pasaulio rajonuose.

Jų priimtame komunikate smerkiami JAV veiksmai, kurie sutrukdydė Jungtinių Tautų saugumo taryboje priimti rezoliuciją, smerkiančią įvykdyti Pietų Afrikos Respublikos agresiją prieš suverenią Angolą. Dokumente reiškiamas didelis nerimas, kad pablogėjo padėtis Afrikos pietuose ir ypač Pietų Afrikos Respublikoje, kurios valdžia vis sparčiau militarizuoja šalį, griežtina agresijas prieš gyventojus afrikiečius.

Posėdžio dalyviai pasisakė už tai, kad būtų nedelsiant pradėtos rimos derybos, kurių tikslas būtų likviduoti pasaulinio branduolinio karo grėsmę ir imtis žygių visuotinio ir visiško nusiginklavimo linkme.

INDIJOS JAUNIMO PETICIJA

Indijos jaunimas pareikalavo užkirsti kelią provokacinei Reagano administracijos politikai Azijoje. Pasiryžimas duoti atkirtį Amerikos karinio šantažo planams pareiškėtas peticijoje, kurią pasirašė 10 milijonų vaikinių ir merginų. Renkant parašus dokumentui, kuris įteiktas premjeri Indira Gandhi, dalyvavo jaunimo ir studentų organizacijų, Indijos komunistų partijos, kitų politinių partijų atstovai.

Peticijoje pabrėžiama, kad būtina ateityje kovoti prieš Indijos vandenyno rajono Amerikos ginkluotųjų pajėgų poligonu panaudojimą, prieš JAV karinės bazės plėtimą Diego Garcia saloje ir pavojingą taikai Amerikos ir Kinijos karinį politinį sąmokslą.

Iš laikraščio J. Ž.

— Siemet sukako 62 metai kaip gyvuoja JAV Komunistų partija. Ji įsikūrė Čikagoje, 113 S. Ashland pastato salėje.

pradėti derybas sutiko labai nenoriai, faktinai verčiamas Europos sąjungininkų, taigai kai kurių biznio ir politinių ratelių, realiau permatančių, kokios gali būti pasėkos, jeigu kiltų susirėmimas branduoliniu ginklu.

Kad sekretorius Alexander Haig su TSRS užsienio reikalų ministru Andrei Gromyko susitarė pradėti derybas, nuopelnas tenka Vakarų Europos tautų taikos nuotaikoms, demonstracijoms ir protestams prieš Pentagono užmačias Europos kontinentą paversti būsimo karo arena. NATO šalių valdžios mato, kad kilusių antikarinių nuotaikų nebus galima užgesinti, kai kurios kaip Prancūzija ir Vakarų Vokietija tiesiai Vašingtonui į akis pasakė, jog dėl vidutinio nuotolio raketų išdėstymo Vakarų Europoje turi susitarti su Tarybų Sąjunga. O tokios kaip Olandija ir Danija oficialiai pareiškė, jog jų teritorijose raketas išdėstyti nevalia.

Prez. Reagano administracija Amerikos delegacijai vadovauti derybose parinko Paul H. Nitze, griežtai nusistačiusį prieš ratifikavimą SALT II sutarties ir šalininką derėtis iš "jėgos pozicijų". Su silpnomis valstybėmis derybos iš "jėgos pozicijų" tik Jungtinės Valstijos visuomet išėjo ir išėina į naudą, bet derybos "iš jėgos pozicijų" lygiam su lygiu, kaip praktika rodo, pasėkų neduoda. Jos suija, ginčytinos problemos pasilieka neišspręstos. Todėl ir prašosi klausimas, ar iš šių derybų su TSRS kas išeis. Jeigu Vašingtonas nebus priverstas atsiskaityti derėtis iš "jėgos pozicijų", derybos bus susabotuotos.

Tačiau kaip bebūtų, sekr. Alexander Haig ir TSRS ministro Andrei Gromyko susitarimas lapkričio 30 dieną pradėti derybas yra Europos ir čia Amerikos taikos šalininkų laimėjimas. Dabar taikos jėgoms yra uždavinys, kad Vašingtonas atsiskaitytų tartis iš "jėgos pozicijų".

Vilnis, 1981 spalio 29

"MYLEK ARTIMĄ SAVO . . ."

Sakykim, gyvena Jungtinėse Amerikos Valstijose, greičiausiai Čikagoje, koks nors lietuvis. Sakykim, rūpesčių jis turi gana mažai, jeigu pamiršim infliaciją, nes vaikai jau suaugę ir seniai atsiskyre, anūkių mokyti lietuviškai jam nereikia, nes jie to nenori, tad laiko mūsų lietuvis turi per akis. Kartas nuo karto mūsų lietuvis apsilanko "vaduotojų" subvimuose, prisimena senus gerus laikus, paaukvoja dolerį kitą amžinai gyvam Lietuvos "vadavimo" biznui, visiems šiems Balfams, Altams, Vlikams, spaudos tuntams, blynų baliams ir kitiems svarbiems dipukiškiems reikalams. Sakykim, nupėdina jis ir į Pensininkų sąjungos valdybą, kurioje pamato spalvotą filmuką apie Fidelio Kastro pasirošimą sudoroti visas Centrinės Amerikos valstybes — Salvadorą, Nikaragvą, Gvatemalą, Hondurą ir kitas, o vėliau — ir likusias Pietų Amerikos šalis. Sakykim, išsigąsta gerasis lietuvis tokias baisybes išvydęs ir meldžiasi viešpačiui dievui . . . Nors minėtas lietuvis yra abstraktus, tačiau maldos tekstą norisi pateikti autentišką. Tuo tikslu pacituokime "Naujienose" K. P. inicialais prisidengusio konkretaus lietuviu maldele, kurią jis užbaigia štai šitaip: "Prašykim, kad gerasis dievulis sunaikintų pasaulio pavergęją komunizmą, išlaisvintų pavergtąsias tautas ir grąžintų pasauliui ramybę".

Kažkokia ne visai krikščioniška lietuviu "vaduotojo" maldelė, pastebėsite nustebę. Viešpats dievas mokė — "nemušk", "mylėk", — mokė, — "artimą savo kaip pats save, atsuk", — sakė, — "kitą žandą", o šis lietuvis ramia sąžine prašo dievulio sunaikinti 17 milijonų Tarybų Sąjungos komunistų, kurių tarpe rasime vos ne 180 tūkstančių lietuvių . . . Pripliusuokime kitų šalių komunistus ir gausim skaičių, didesnį už visų Antrojo pasaulinio karo aukų skaičių. Štai ko meldžia gerąjį dievulį mūsų žilas sukalkėjęs lietuvis. Ir savaime susiformuoja klausimas: negi šiandieniniai "vaduotojai" jau negali sutilpti tradicinės krikščioniškosios moralės rėmuose? Ir kaip į tai žiūri Romos katalikų bažnyčia?

Atsakymą rasime prisiminę pokarinis laikas, "šaltojo karo" pradžia. Amerikos prezidentas Trumenas šantažuoja Tarybų Sąjungą atominio ginklu. Į reksmingą antitarybinukų chorą įsijungia ir iš Lietuvos pabėgę vokiečių okupantų talkininkai — arkivyskupas Skvirckas, vyskupas Padolskis ir Brizgys. Jie kreipiasi laiškų į "viso pasaulio katalikų vyskupus", kviesdami pastaruosius įsijungti į šią antitarybinę kampaniją. Jų pastangos nėra bevaisės. Štai charakteringas to meto Vestminsterio karingojo kardinolo Grifino pareiškimas, esą "vienintele gaire tegali būti prezidento Trumeno politika, kuri skelbia: beatodairinis komunizmo sunaikinimas visame pasaulyje". O štai prelato Jono Balkūno pasiūlymas — į malda įtraukti tokius žodžius: "Viešpatie, tautos laisvės labai prašome tave pasaulinio karo".

O štai fragmentas iš jėzuito Bružiko pamokslo, pasakyto 1955 metais Urugvajaus lietuvių kolonijoje: "Dangaus tėvas išklauskis Marijos užtarimū mūsų malda ir sutriuškinkis komunizmo galybę, o Lietuva prisikels iš karsto, kaip Kristus kad prisikėlė".

Vilnius, 1981 spalio 29

Bet — laikas bėgo, maldų luvo daug, o dangaus tėvas triuškindi komunizmo galybės kažkodėl nesi-skubino. Štai tada "vaduotojai" susikūrė sau kitą, sufleruojamo pobūdžio malda, kurioje dangiška-jam tėvui siūlė kuo greičiau sukelti atominį karą. Štai taip, po truputį antikomunistinė psichozė išstūmė ir neatpažįstamai transformavo pagrindinius krikščioniškosios moralės reikalavimus. Štai taip, pražilė, visą gyvenimą prie "vaduotojiško" lovio prasistumdę lietuviai ėmė kartoti šią žmogėdrišką maldele, kurią kažkada išgirdo iš vokiškųjų fašistų. Prisiminkite — "Dieve, nubausk Angliją. "Dievas su mumis" prašė ir tvirtino hitlerininkai. Bėgo laikas, mūsų lietuvis nieko nesuprato ir nieko neiškoko. Istori-jos pamoka tokiems praėjo veltui. Galų gale, tokio amžiaus būdamas ne kiekvienas nori mokytis. Ir ne kiekvienas sugeba. Netrukus į areną atėjo nauja karta antitarybinukų. Žymiai gudresnė ir lankstesnė. Tačiau dar daug lietuvių anapus Atlanto kiekvieną dieną rytą atsi-verčia laikraštėlių ir, pabalnoję nosį akiniais, su neblėstančia viltimi ieško — gal jau prasidėjo pasauli-nis konfliktas? Dar ne? Viešpatie, greičiau sunaikink tą komunizmą, tu gi gali, viešpatie . . . Viešpats jiems, matyt, atleidinėja, nes jie nežino ką šneka! Tad atleiskim ir mes. Tačiau labai jau norisi jiems patarti — neskubėkit į aną pasaulį, ponai. Jis nuo jūsų ir taip niekur nepabėgs. Nepasimirškim, kad vienoje valtelėje sėdim. Tai neper-verskim jos . . . Deja, tokių patarimų jie ir nenori, ir jau nesugeba išgirsti . . . Kazys Bagdonavičius

Nepamiršta Impulevičiaus bataliono aukų

Jonavos rajono Užusalių kaime įvyko mitingas, skirtas 40-mečiui, kai čia žuvo patriotai užusaliečiai. Ant žuvusiųjų kapų padėta gėlių, kalbėjo bendražygiai ir pasipriešimo hitleriniams okupantams kariai. Moksleiviai atliko montażą — šlovės elegiją žuvusiems.

Užusalių kaimo gyventojus ištiko tragiška lemtis. Ji primena mums tragediją Pirčiupių, Miliūnų, Chaitynės ir kitų kaimų kaimelių, kuriuos nuniokojo ir sudegino fašistų budeliai. Rugsėjo 12-ąją vietiniai hitlerininkai tarnai pasikvietė į Užusalių karo nusikaltėlio Impulevičiaus bataliono galvažudžius. Pasikvietė, kad susidorotų su pagrindine pasipriešinimo grupe, kuriai vadovavo komjaunuolis L. Ziabkinas. Grupė jau buvo ne kartą drąsiai užpuolusi priešą, naikino transporto priemones, ryšio linijas, vokiečių kareivius ir karininkus.

Tą lemtingą rytą ginkluoti baudėjai suėmė per 200 žmonių. Juos suvarė į mokyklą ir buožės Kmito klotimą. 1941 m. rugsėjo 12-osios ir 13-ąją naktį Impulevičiaus budeliai ir hitlerininkai nužudė 48 tarybinus patriotus.

Žuvo komjaunuoliai L. Ziabkinas, N. Mošniakovas, aktyvistai P. Garusovas, A. Kozlovas, G. Lisauskas ir daugelis kitų. Banditai sušaudė trijų vaikų motiną S. Voitenkiene, Jonavos valsčiaus partijos sekretoriaus žmoną, daug kitų apylinkės gyventojų.

Veidmainiškumo ir cinizmo viršūnė buvo kitadien karo kapeliono (baudžiamosios operacijos dalyvio)

Buržuazinėms partijoms laimėjus Norvegijoje

Nors pastarojo dešimtmečio metais Norvegija Šiaurės jūroje įsivino daug turtingų naftos grežinių, nors naftos gamyba pasiekė apie 20 milijonų tonų per metus, tačiau už parduodamą naftą gaunamos pajamos, deja, nepajėgia padengti kitų pramonės šakų nuostolių.

Pastaruojų metu sumažėjo geležies, titano, ketaus, plieno, vario, nikelio, kitų svarbių metalų gamyba. Smarkiai kirto celiuliozės, popieriaus, medienos, sieros rūgšties gamyba. Kaip žinoma, dar prieš dešimt metų pagal žvejybos apimtį Norvegija užėmė 4-tą vietą kapitalistiniame pasaulyje, atsilikdama tik nuo Japonijos, Peru ir JAV. Dabar pasaulio vandenynuose žuvų atsargos gerokai sumažėjo, ir Norvegijos žvejų laimikiai tapo dvigubai mažesni. Nuskurdo kadaise klestėjęs šis verslas ir žuvis perdirbimo pramonė.

Šiandien sunku pasakyti, ar buržuazinių partijų žadamos lengvatos pramonininkams ir stambiems žemvaldžiams duos laukiamą rezultatą. Greičiau lengvatos turtuoliams bus užtikrinamos darbo žmonių sąskaita.

Norvegijos žingsniai ir tarptautinėje arenoje labai prieštaringi. Jie labai priklauso nuo jėgų, veikiančių šalies viduje, pajėgumo. Visų pirma, Norvegija yra agresyvaus NATO karinio bloko narys. Tad pareigas šiam blokui neretai tenka vykdyti, nepaisant to, kad jos prieštarauja šalies interesams. Pavyzdžiui, nors ekonomikai labai nenaudinga, Norvegija, kaip ir kitos NATO šalys, JAV spaudžiamos sutiko karinį biudžetą kasmet didinti 3 proc.

Iš socialistų internacionalo posėdžio

Socialistų internacionalas primygtinai paragino sustabdyti ginklavimosi varžybas, stojo už nusiginklavimo proceso atnaujinimą. Tai būtina norint tęsti svarbų dialogą ir bendradarbiavimą ne tik tarp Rytų ir Vakarų, bet ir viso pasaulio mastu, sakoma specialioje rezoliucijoje nusiginklavimo klausimais, kuri buvo aprobuota čia pasibaigusiame Socialistų internacionalo biuro posėdyje.

Rytų ir Vakarų santykiams ryšium su branduolinio nusiginklavimo problema buvo daugiausia dėmesio skiriama šios tarptautinės organizacijos, kuriai priklauso 48 socialistų ir socialdemokratų partijos, taip pat apie 40 kitų partijų ir organizacijų, vadovaujančio organo susitikime.

Socialistų internacionalas, sakoma rezoliucijoje, stojo prieš neutroninės bombos gamybą ir dislokavimą. Tikslas, kurį reikia pasiekti Europoje, — realiai sumažinti, o

laikytos mišios. Taip budeliams "buvo atleistos nuodėmės". Bet pasipriešinimas aktyvėjo. 1942-ųjų pavasarį sustiprėjo komjaunimo organizacijos veikla, išaugo jos gretos. Kova tebevyko . . .

. . . Nuo to tragiško įvykio pra-bėgo 40 metų. Virš 48 patriotų kapo stovi paminklas, granito plokštėje iškalti žuvusiųjų vardai. Čia mokiniai priimami ir pionierius, čia vaikinai ir merginos, stodami į komjaunimą, duoda ištikimybės partijai, Tėvynei priesaiką.

Iš "Komj. tiesos"

Nors Norvegija priėmusi įstatymą, draudžiantį taikos metu šalyje priimti užsienio kariuomenę, JAV vyriausybė išreikalavo, kad Norvegijos Tranchaimo mieste būtų sandėliuojami NATO sunkieji ginklai, reikalingi 8 tūkst. jūrų pėstininkų apginkluoti. Karo atveju pakaktų tik atskraidinti kareivius, o ginklai jų jau lauktų. Kaip žinoma, Norvegijos teritorijoje nėra atominio ginklo, ir dauguma politinių veikėjų pasisako už tai, kad Šiaurės Europoje būtų sudaryta branduolinio ginklo neturinti zona. Beje, rugsėjo pradžioje Kopenhagoje vykusį Šiaurės Europos šalių (Danijos, Norvegijos, Islandijos, Švedijos ir Suomijos) užsienio reikalų ministrų konferencija priėjo tos nuomonės, kad nebranduolinės zonos sudarymas Šiaurės Europoje būtų svarbus žingsnis pasitikėjimo tarp tautų stiprinimo srityje.

Norvegija nepritaria ir neutroninės bombos gamybai.

Reikia pasakyti, kad Norvegijos gyventojai jaučia dėkingumą Tarybų Sąjungai, Antrojo pasaulinio karo metais šiaurinę šalies dalį išvadavusiai iš fašistų okupacijos. Tarp TSRS ir Norvegijos susiklostė geri prekybiniai ryšiai. Dabartiniu metu galioja apie 40 ekonominių bendradarbiavimo ir prekybos susitarimų.

Apžvalgininkai mano, kad ir naujoji Norvegijos vyriausybė bus priversta atsizvelgti į gyvenimo reikalavimus, laikytis savitos politinės linijos, tęsti naudingą ekonominį bendradarbiavimą su TSRS ir kitomis socialistinėmis valstybėmis.

A. Kuraitis

galbūt ir sunaikinti dviejų šalių branduolinį taktinį ginklą, sakoma rezoliucijoje.

Socialistų internacionalas taip pat stojo už tai, kad kuo greičiausiai būtų atnaujintas strateginės ginkluotės apribojimo procesas. Derybų tikslas turi būti esminis sukauptų arsenalų sumažinimas ir efektyvi naujų ginklo sistemų kokybinio vystymo kontrolė.

Norint užkirsti kelią naujam ginklavimosi varžybų etapui cheminio ir biologinio ginklo srityje svarbu susitarti dėl jo besąlygiško uždraudimo, sakoma dokumente.

Rezoliucijoje pabrėžiama, kad svarbu įvykdyti visus saugumo ir bendradarbiavimo Europoje pasitarimo baigiamojo akto nuostatus, kad būtina susaukti konferenciją karinio įtempimo mažinimo ir nusiginklavimo Europoje klausimais.

Socialistų internacionalas sveikina pastangas įsteigti nebranduolinės zonos Ramiojo vandenyno rajone ir Šiaurės Europoje.

Susitikime buvo apsvaistytas padėties Lotynų Amerikos šalyse klausimas. Biuras aprobavo specialų pareiškimą dėl Salvadoro. Socialistų internacionalas, pabrėžiama jame, smerkia dabartinę JAV administraciją už plačią karinę pagalbą, kurią ji teikia Salvadoro chuntai.

Kalbėdamas spaudos konferencijoje, Socialistų internacionalo pirmininkas V. Brantas pažymėjo, kad posėdyje buvo apsvaistyti ir kiti klausimai, susiję su padėtimi Lotynų Amerikoje.

3

TSRS gaus nemaža aukso

Kreiseris "Edinburgas" vadovavo konvojui, 1942 metų balandžio mėnesį išplaukiamam iš Murmansko į Angliją. Balandžio 30 dieną kreiserį užpuolė vokiečių povandeninis laivas. Dvi torpedos pataikė į laivo paskuigalį ir vanduo pliūptelėjo į mašinų skyrių. 30 anglų jūreivių žuvo. Po vandeniui atsidūrė ir krovininis triumas, kuriame buvo vežamas auksas — juo besikaunanti Tarybų šalis mokėjo sąjungininkams už karinius pristatymus.

Ir vis dėlto laivas dar laikėsi vandens paviršiuje. Keli eskadriniai minininkai bei vilkikai bandė tempti kreiserį atgal į Murmanską. Tačiau velkamo laivo greitis neviršijo penkių mazgų ir gegužės 1-osios ryte jį pavijo trys vokiečių minininkai ir du povandeniniai laivai. Viena torpeda pataikė į dešinį kreiserio bortą. "Edinburgo" igulalai — 750 jūreivių — buvo įsakyta gelbėtis. Tačiau laivas vis dar laikėsi ant vandens. Tada buvo nutarta paskandinti jį, kad vertingas krovinyas nepatektų fašistams ir rankas. Vienas iš netoliese buvusių anglų kreiserių paleido lemtingąją torpedą.

Sąjungininkų laivas vežė penkias su puse tonos aukso. Anglijos laikraštis "Gardian" vertina krovinį (šiandienėmis kainomis) beveik 100 milijonų dolerių. Ta aplinkybė vertė susidomėti laivu, gulinčiu TSRS teritorinių vandenių dugne. Balandžio mėnesį su anglų firma, besispecializuojančia povandeniniuose darbuose, buvo pasirašytas kontraktas.

Partneris Didžiojoje Britanijoje buvo pasirinktas todėl, kad kreiseris "Edinburgas", nuskendęs kartu su žuvusiais anglų jūreiviais, laikomas Anglijos karinėmis kapinėmis. ir TSRS vyriausybė pripažįsta šį statusą, beje kaip ir atitinkamas Didžiosios Britanijos teises (karo metu sąjungininkų vyriausybės, nuskendus "Edinburgui", finansinių nuostolių nepatyrė — krovinyas buvo apdraustas).

Gvinėja [Bisau] tikrai kuria nepriklausomą ekonomiką

Artėjant prie Gvinėjos (Bisau) krantų, akis gėrisi sodria tropine žaluma, kylančia tarsi siena iš Atlanto gelmių. Ir kažkaip nejaukiai pasijunti, kai ant aukšto kranto ties šalies sostine Bisau pamatai pilką, amžių ir žmonių apgriautą portugalų kolonizatorių tvirtovę. Dar labiau amžinos žalumos ir akmens disharmonija jaučiama priplaukus arčiau. "Priešas pateks čionai tik peržengęs mūsų laivonus", — skelbia užrašas ant tvirtovės portalo. Kolonizatoriai, atvykę čia 1434 metais, manė atėję visiems laikams. Vietiniai gyventojai — laisvę mylinčios balančių, fulbių, malinkių gentys — perfrazavo užrašą kitaip: "Priešas, patekęs čionai, išsineša tik nukautųjų kūnus". Ir teisūs būtent jie.

1956 metais įkurta Gvinėjos ir Žaliojo Rago salų afrikiečių nepriklausomybės partija (PAIGK) tapo kovos už nepriklausomybę avangardu. Jau 1963 metais visoje Gvinėjoje vyko atkaklus mūšiai su kolonizatoriais. Netrukus ginkluotosios PAIGK pajėgos išvadavo didesniąją šalies dalį. 1973 metų rugsėjo 24-ąją buvo paskelbta nepriklausoma Gvinėjos (Bisau) valstybė. Galutinę liaudies pergalę

Šių metų gegužės 1-ąją, kreiserio žuvimo dieną, paieškos buvo pradėtos. Norvegijos pakrantėje buvo įrengtos specialios stotys nuskenusio laivo koordinatėms nustatyti. Po vandeniui buvo nuleistas konteineris su specialiu manevringu aparatu, galinčiu aptikti ir tyrinėti povandeninius objektus. Spalvotas vaizdas buvo perduodamas į paviršius ir įrašomas videomagnetofone. Jau po dviejų savaičių, praėjusių nuo paieškų pradžios, atėjo žinia: "Edinburgas" aptiktas.

— Kreiseris guli 200 metrų gylėje, pasviręs 90 laipsnių, labai patogiai gelbėjimo darbams — viršuje žiūroja dešiniajame borte torpedos pramušta skylė, — pasakoja TSRS jūrų laivyno ministerijos Visasąjunginio susivienijimo "Sovsudpodjom" pirmininko pavaduotojas V. Koroliovas. — Pro šią skylę nesunku patekti į vidų, prie vertingo krovinio. Beje, operacijos variantai iš pradžių buvo paruošti panašiam kreiseriui, kuris pavertas muziejumi, stovi Temzėje, pačiame Londono centre.

Yra žinoma, kad dėžės su aukso luitais yra parako rūsiuose, netoli kreiserio šaudmenų sandėlio. Todėl pati krovinio iškėlimo operacija nėra visiškai paprasta. Po vandeniui dirba tik narai savanoriai. Pagaliau ir panašius darbus laisvai plaukiojantys narai tokia didele gylėje atlieka labai retai.

Jau pradėtas baigiamasis krovinio gelbėjimo operacijos etapas. Jeigu jis pasibaigs sėkmingai, aukso krovinyas bus pristatytas į Murmanską, iš kurio jis iškeliavo į pavojingą kelionę prieš 39 metus.

Pagal susitarimą, jeigu krovinyas bus aptiktas ir pakeltas, aukso luitai bus padalyti taip: trečdalis — Didžiosios Britanijos (tebesančios nors ir nuskandinto kreiserio savininke) prekybos ministerijos naudai. Likę du trečdaliai vertybių atiteks Tarybų Sąjungai.

Pagal tarybinę spaudą

pagreitino fašistinio režimo Portugalijoje žlugimas. 1974 metų rugsėjo 10-ą dieną Portugalija oficialiai pripažino Gvinėjos (Bisau) nepriklausomybę.

Tapusi nepriklausoma, šalis pasirinko nekapitalistinį vystymosi kelią.

1980 metų lapkričio mėnesį valdžia į savo rankas paėmė revoliucinę tarybą, vadovaujama Žoau Bernardu Vijeiros. Naujoji vyriausybė numatė sukurti tikrai nepriklausomą ekonomiką, kuri remtųsi nacionalinės revoliucinės demokratijos principais.

Dabar ryškiai matosi tvirti Gvinėjos (Bisau) žingsniai. Nacionalizuota visa žemė ir jos gelmės, miškai, transportas ir ryšiai. Valstybė kontroliuoja užsienio ir vidaus prekybą.

Brangiai užmokėjo Gvinėjos (Bisau) liaudis už laisvę. Tačiau žmonių atmintyje amžinai liks gyvi didvyrių vardai. Ne veltui nacionalinė šventė čia švenčiama rugsėjo 12-ąją. Tai žymaus Afrikos valstybinio ir politinio veikėjo, Gvinėjos ir Žaliojo Rago salų afrikiečių nepriklausomybės partijos įkūrėjo ir pirmojo generalinio sekretoriaus A. Kabralo gimimo diena.

G. Kauspėda

Sunkus posūkis Prancūzijoje

Prabėgo pirmieji prezidento Fransua Miterano ir ministro pirmininko Pjero Morua vadovaujamos vyriausybės mėnesiai. Praėjo pirmoji naujai išrinkto Nacionalinio susirinkimo sesija. Prancūzijoje virte verda politinis gyvenimas. Visi laukia permainų, kurias prancūzams žadėjo socialistai.

Vienas iš pagrindinių pažadų — stambiosios pramonės nacionalizavimas. P. Morua nacionaliniams susirinkimui pateikė šios programos gaires, bendrus bruožus. Tačiau liko neaiškūs pagrindiniai klausimai: kaip bus vadovaujama nacionalizuotoms įmonėms, kokios nacionalizacijos sąlygos, neaišku, ar pateks į valstybės kontrolę stambių pramonės šakų filialai, kurių sąrašas paskelbtas jau seniai.

Eiliniai prancūzai suinteresuoti, kad būtų greičiau išspręsta nacionalizavimo problema, nes iki šiol ji tebetrukdo kovoti su nedarbu. Kita vertus, pramonės įmonių savininkai, kompanijų vadovybės stengiasi ne tik sutrukdyti šį procesą, bet ir, apskritai, paralyžiuoti Prancūzijos ekonomiką. Stambiosios pramonės nacionalizavimas prancūzams duotų papildomai 200 tūkstančių darbo vietų, padidėtų mokesčiai turtuoliams, sumažėtų mokesčiai už butą.

Netruksta ir užsienio patarėjų. JAV verslininkų laikraštis "Business Week" pranašauja, kad naujasis Prancūzijos prezidentas, įgyvendindamas nacionalizacijos programą, tik nualins šalies rinką, ypač tarptautinę. Nacionalizuota pramonė, jų nuomone, dirbs blogiau ir turės nuostolius pasaulinėje rinkoje. Bet patarimais nepasiribojama. Tuoj po pergalės rinkimuose stambieji kapitalistai F. Miteranui surengė "pirtį". Jie organizavo

valiutos "bėgimą nuo franko". Užsieniečiai pasiskubino gryną valiutą išvežti iš Paryžiaus. Prancūzijos vyriausybė, norėdama sulaikyti užsienio kapitalo išvežimą, turėjo išleisti 5 milijardus dolerių arba penktąją savo valiutinių rezervų dalį, kad paremtų franko kursą, neleistų jam kristi. Ši operacija apsunkino ekonomikos vystymosi skatinimą, grąsino sumažinti gamybą, dar labiau išaugo nedarbas, nebus galima įgyvendinti numatytų socialinių priemonių. Savitraštis "Nuvel observater" džiūgauja: "Jeigu Pjeras Morua tapo atsargusnis ir padarė raminančius žestus užsienio monopolijų, kurias liečia nacionalizavimas, atžvilgiu, tai tik todėl, kad iš jų pusės jis gavo rimtą išpėjimą". Prancūzijoje pasipiktinimą sukėlė amerikiečių firma "Honi-vel", kuri pagrasino anuliuosianti stambų kontraktą dėl skaičiavimo technikos.

Žinoma, šį Amerikos monopolijų spaudimą diktuoja ne tik ekonominiai reikalai, JAV valstybės departamentas Baltųjų rūmų vardu pareiškė "nepasitenkinimą", kad keturi komunistai buvo įtraukti į Prancūzijos vyriausybės sudėtį.

JAV vyriausybė nemažai daro, siekdama pabloginti Prancūzijos prekybinius ir ekonominius ryšius su Tarybų Sąjunga. Kaip pastebi Vakarų ekonomikos apžvalgininkai, Vašingtonas stengiasi žymiai sumažinti Prancūzijos pozicijas tarptautinėje arenoje.

Per pirmuosius mėnesius naujoji Prancūzijos valdžia susilaukė didelio monopolijų puolimo, ypač iš Amerikos pusės. Savo ruožtu Baltieji rūmai stengiasi sutrukdyti Prancūzijos "kairėjimą", kišasi į jos vidaus reikalus.

Apolinaras Sinkevičius

Anglijoje nedarbas nebe juokai

Anglijos Blackpool mieste baigėsi Britanijos tredjunonų kongreso (profsąjungų centro, vienijančio maždaug 11,5 milijono žmonių) kasmetinis suvažiavimas, jo darbas vėl atkreipė visuomenės dėmesį į vis labiau blogėjančią Anglijos darbo žmonių padėtį.

Savo kalbose delegatai pabrėžė, kad per dvejus su puse konservatorių valdymo metų šalis ne tik nesulaukė žadėto "klestėjimo", bet priešingai — jie tapo jau tikra katastrofa. Aklas paklusnumas Vašingtono diktatui, kursas aktyvinti karinius pasirengimus — štai viena iš svarbiausių priežasčių, dėl kurių šalį apėmė didžiausia ir ilgiausia ekonomikos krizė nuo ketvirtitojo dešimtmečio. Jos padariniai — gamybos mažinimas ir neregioto maso masiniai atleidimai — pirmiausia atsiliepa darbo žmonėms.

"Kai mes rinkomės į ankstesnį suvažiavimą, — pareiškė Britanijos tredjunonų kongreso prezidentas A. Fišeris, — mums jau tuomet buvo žinomas siaubingas skaičius: pirmą kartą per pastaruosius keturiasdešimt metų užregistruotų bedarbių skaičius viršijo 2 milijonus. O dabar, praėjus tik vieneriems metams, mūsų šalyje yra jau 3 milijonai bedarbių".

Iš tikrųjų nedarbas daro nepaprastai didelį poveikį visų žmonių psichikai ir fizinei būklei, bet labiausiai dėl to kenčia jaunuoliai — mažiausiai patyrusi ir jautriausia gyventojų dalis. Šiomis dienomis Anglijos visuomenę giliai sukrėtė

tragiškas dviejų jaunų anglų S. Granto ir G. Retborno likimas. Jie nusižudė, prieš tai parašę tokį raštelį: "Nėra ką veikti šiame pasaulyje, kai neturi darbo". O juk tokių "nereikalingų" jaunuolių iki 25 metų amžiaus Anglijoje šiuo metu yra 800 tūkstančių!

Reikia pažymėti, kad čia yra ne tik daug bedarbių jaunuolių, bet ir negailestingai išnaudojami tie, kurie dirba. Štai kokius duomenis neseniai pranešė visuomenės organizacija "Low pay unit": šioje šalyje 750 tūkstančių paauglių priversti ir mokytis, ir dirbti. Dirbdami parduotuvėse, kirpyklose, degalinėse, įmonėse ir statybos aikštelėse, jie gauna tik menką dalį darbo užmokesčio, kuris mokamas suaugusiems už tą patį darbą.

Šių metų vasarą Londono, Liverpool, Mančestrio, Prestono, Birminghamo ir kitų Anglijos miestų gatvėse kelias savaites vyko tikros jaunuolių ir policijos dalinių kautynės, kurios tiesiog sukrėtė pasaulį.

Merginos ir vaikinai norėjo atkreipti valdžios dėmesį į savo beviltišką padėtį, kuriai esant jie pasmerkiami nenaudingam ir beprasmiškam egzistavimui.

A. Jakovlevas

— Britanijos Darbo partijos delegacija su savo vadovu Michael Foot buvo nuvykusi į Maskvą, kur turėjo ilgą pokalbį su TSRS prez. Leonide Brežnevu.

Vilnius, 1981 spalio 29

TAIKOS GYNIMO KOMITETUI LIETUVOJE JAU 30 METŲ

"Ginti taiką — visų tautų reikalas!" — tokį šūkį iškėlė žymiausi pasaulio mokslo, literatūros, meno, kultūros veikėjai, pačių įvairiausių visuomenės sluoksnių atstovai, pirmaisiais pokario metais susirinkę Paryžiuje ir Prahoje į Pasaulinį taikos kongresą.

Sūkis susilaukė didelio planetos geros valios žmonių pritarimo, o patį plačiausią ir nuoširdžiausią atgarsį sukėlė daugianacionalinės tarybinės liaudies žmonių širdyse. Tai buvo metas, kai tarybinė liaudis gydė skaudžias karo žaizdas, gyveno vieninga mintimi ir pasiryžimu užkirsti kelią naujiems karams, išsaugoti ir stiprinti taiką visame pasaulyje.

1949 metų rugpjūčio 25 dieną į Maskvą rinkosi įvairaus amžiaus ir profesijų žmonės, atstovaujantys visoms broliškoms tarybinėms respublikoms, kraštams ir sritims. Pirmojoje visasąjunginėje taikos šalininkų konferencijoje dalyvavo 1200 delegatų. Ir visi jie kaip vienas balsavo už įsteigimą organizacijos, kuri apimtų koordinuotą ir vadovaujamą milijonų tarybinių žmonių pastangoms ginti ir saugoti taiką, palaikytų nuolatinį ryšį su viso pasaulio taikos judėjimo organizacijomis. Taip gimė Tarybinis taikos gynimo komitetas.

Tai buvo organizuoto tarybinių žmonių taikos judėjimo pradžia. Tuoj po šios konferencijos ėmė kurtis respublikų, kraštų ir sričių Taikos gynimo komitetai, jų tarpe ir Lietuvos respublikos taikos gynimo komitetas, rugsėjo 7 dieną atžymėjęs savo veiklos 30 metų sukaktį. Jo pirmuoju pirmininku buvo išrinktas žymus mokslininkas, Lietuvos TSR Mokslų Akademijos prezidentas Juozas Matulis. Vėliau šias pareigas perėmė respublikos liaudies poetas Teofilis Tilvytis, ėjęs jas iki savo mirties. Komitetui daugelį metų vadovavo žymus partijos ir visuomenės veikėjas, Socialistinio Darbo Didvyris Justas Paleckis. Į komiteto sudėtį buvo išrinkti ir jo veikloje aktyviai dalyvavo daugelis žymių literatūros, meno, mokslo žmonių: respublikos liaudies rašytojai Antanas Venclova, Ieva Simonaitytė, rašytojai Jonas Šimkus, Vacys Reimeris, TSRS liaudies artistas Kipras Petrauskas, daug kitų.

Pirmoji komiteto konferencija sušaukė apie 400 delegatų. Komitetas sutelkė gausų aktyvą, atstovaujantį visiems respublikos visuomenės sluoksniams, pradėdamas karo ir darbo veteranais ir baigiant moksliviais.

Mes didžiuojamės, kad dar 1951 metais Tarybinio taikos gynimo komiteto pirmininko N. Tichonovo pasiūlymu TSRS Aukščiausioji Taryba priėmė Taikos įstatymą, išreiškiantį visos tarybinės liaudies valią saugoti ir stiprinti taiką. Dabar šis įstatymas įtvirtintas TSRS Pagrindiniame Įstatyme. Tai pirmoji pasaulio istorijoje Konstitucija, kurioje išsamiai ir aiškiai suformuluoti valstybės taikos užsienio politikos, taikaus sambūvio tarp visų šalių bei tautų vystymo principai. Respublikos taikos judėjimo dalyviai daug pasidarbavo, kad šis įstatymas būtų saugomas ir šventai vykdomas.

Plačią veiklą Lietuvos taikos gynimo komitetas išvystė renkant parašus po Stokholmo atsišaukimo dėl atominio ginklo uždraudimo. Vilnis, 1981 spalio 29

Sioje kampanijoje dalyvavo daugiatūkstantinis respublikos aktyvas. Rezultatai puikūs — atsišaukimą pasirašė daugiau kaip 1,7 milijono mūsų respublikos gyventojų. Tai buvo svarus indėlis į tuos milijonus parašų, kuriuos po Stokholmo dokumentu padėjo viso pasaulio tautos.

Nuo pačių pirmųjų savo veiklos žingsnių respublikos Taikos gynimo komitetas aktyviai išitraukė į visos tarybinės liaudies taikos judėjimą, dalyvavo visose taikos ir tautų laisvės gynimo kampanijose, rėmė ir karštai propagavo taikią Komunistų partijos politiką. Tam buvo naudojamos pačios įvairiausios priemonės: taikos judėjimo dalyvių konferencijos, mitingai, simpoziumai, spauda, radijas, televizija.

LTSR taikos gynimo komiteto veikla toli peržengė respublikos ir Tarybų šalies ribas. Drauge su kitų broliškų tarybinių respublikų pasiuntiniais Lietuvos taikos šalininkai dalyvavo visuose Pasauliniuose taikingųjų jėgų kongresuose daugelyje tarptautinių konferencijų.

Ypač reikšmingas buvo respublikos taikos pasiuntinių dalyvavimas tradicinėse Baltijos baseino valstybių Taikos dieneose. Džiugu ir tai, kad Taikos dieneose dalyvavo ir puikiai pasirodė mūsų respublikos menininkai, ansambliai, kolektyvai.

Ypač mes branginame nenutrūkstamus ryšius su pažangiaisiais tautiečiais užsienyje. Dažni ir visuomet laukiami svečiai buvo žymūs užsienio lietuvių pažangaus judėjimo dalyviai Rojus Mizara, Antanas Bimba, Ksavera Karosienė, Stasys Jokubka, Povilas Venta, Ieva Mizarienė, daugelis kitų.

Šalia didelio organizacinio bei propagandinio darbo vienas svarbiausių komiteto uždavinių yra laisvanoriškas lėšų telkimas taikos gynimo ir stiprinimo reikalui. Kaip žinia, visas taikos judėjimas yra finansuojamas išimtinai taikos rėmėjų laisvanoriškais įnašais. Tam 1961 metų balandžio mėnesį buvo įsteigtas prie Tarybinio taikos komiteto visasąjunginis Taikos fondas, sudarytas Lietuvos fondui remti komisijos visose respublikose, kraštuose bei srityse. Su džiaugsmu tenka konstatuoti, kad respublikos darbo žmonės dosniai paremia Taikos fondą, kiekvienais metais įnešdami į jį šimtus tūkstančių rublių.

Žymėdami Lietuvos taikos gynimo komiteto trisdešimties metų sukaktį, mes peržiūrime ne tik tai nueitą kelią, bet ir ateities planus.

Taikos judėjimo laimėjimai milžiniški, labai žymia dalim lemiantys taikos išsaugojimą planetos žemyne, visų pirma Europoje, kuri per visą savo istoriją nėra išgyvenusi tokio ilgo taikos laikotarpio kaip dabar. Tačiau tai nereiškia, kad šiandien galima apsimaminti, susilpninti kovą prieš imperialistinių jėgų kėslus įziebti naujus karus. Vakarų valstybių planuojama neutroninių užtaisų gamyba tarptautinės padėties aštrinimas rodo, kad naujo pasaulinio karo grėsmė nėra sumažėjusi.

Tokių reiškinų akivaizdoje svarbu stiprinti taikos gynimo darbą, atkakliai kovoti, kad visos iškylančios tarptautinės problemos būtų sprendžiamos ne ginklu, o už derybų stalo, kad valstybių sienos, skiriančios pasaulio tautas, taptų bendravimo ir taikaus sambūvio gijomis.

Bolivijoje artėja ta diena, kai . . .

Per pastaruosius trejus metus Bolivijoje buvo triskart rengti prezidento ir parlamento rinkimai ir penkis kartus smurto keliu viena kitą keitė karinės diktatūros. Štai pernai birželio 20 d. įvyko prezidento rinkimai. Juose pergalę iškovojė Demokratinio ir liaudies vienybės fronto, jungiančio kairiųjų šalių jėgas, atstovas Ernanas Silesas Suasas. Nespėjo naujoji vyriausybė užimti postų, kai liepos 17 d. labiausiai reakcingų kariškių grupė, vadovaujama minėto generolo Mesos, užgrobė valdžią, apie 700 pažangių politinių veikėjų, profsąjungų aktyvistus sugrūdo į kalėjimus. "Aš būsiu valdžioje tol, kol nesunaikinsiu marksizmo vėžio, nors tam reikėtų penkerių, dešimt arba dvidešimt metų". Tačiau nepraėjo nė dvylikos mėnesių po šio pikto lemiančio pareiškimo, kai pats Mesa buvo išmestas šiuokšlynan. Karingasis generolas buvo pramintas "Kokaino vyriausybės" vadovu vardu. Mat išryškėjo negrąžūs dalykai: Mesos vadovaujamos karinės chuntos nariai didelius pinigų pelnėsi, slapta pardavinėdami kokainą. Už parduotus narkotikus chuntos nariai ir jų statybiniai per metus, sako, gavę apie 1,6 milijardo dolerių pelno.

Gėdinga spekuliacija narkotikais buvo viena pagrindinių priežasčių, kodėl kiti generolai sukilo prieš Mesos vyriausybę. Kaip minėjome, naujosios chuntos pareiškime numatoma kovoti su valdininkų kyšininkavimu, žiūrėti jų moralinių savybių.

Kiek Bolivijoje bebūtų karinių perversmų, tačiau ne viena vyriausybė negales išvengti vis aštrėjančių ekonominių problemų. Iš pirmo požiūrio sunku patikėti, kad didžiulė teritorija (per milijoną kvadratinį kilometrą), dvigubai didesnė nei, pavyzdžiui, Prancūzijos, neišmaitina ir neapdengia 6 milijonų gyventojų.

Žemės gėmėse daug turtų, tik jie arba išvis nenaudojami, arba grubuoniškai kapitalistinių monopolijų plėšiami. Bolivija garsi reto ir labai reikalingo metalo — alavo gamyba. Už šį metalą šalis gauna apie 80 proc. užsienio valiutos. Tačiau JAV ir kitų šalių monopolijos, dirbtinai nustatydamos žemas alavo kainas, tiesiog apvagia Bolivijos liaudį. O pramonės gaminiai, į kuriuos neretai įeina tas pats alavas, parduodami aukštomis kainomis. Dėl nelygiavertės prekybos, dėl karinių chuntų nesugebėjimo rūpintis nacionalinės ekonomikos vystymu, Bolivija vis labiau lenda į skolas. Kaip pranešama, dabartiniu metu alavo šalies valstybinė skola pasiekė 3,5 milijardo dolerių. Norėdama šias skolas su palūkanomis išsimokėti, valstybė ištisą dešimtmetį užsienio bankams turėtų atiduoti trečdalią nacionalinio turto.

Šalies ekonomika vystosi sunkiai. Praėjusiais metais pramonės gamyba padidėjo tik 1 proc., o gyventojų prieaugis sudarė 3,5 proc. Šie skaičiai aiškiai rodo, kad gyventojų skaičius auga greičiau negu vystosi ekonomika. Tai pagrindinė priežastis, kodėl daugėja bedarbių, blogėja žmonių gyvenimo sąlygos. Sunkią Bolivijos ekonominę padėtį ir blogas socialines gyvenimo sąlygas

Taikos judėjimo laimėjimai rodo, kad šis tikslas gali būti pasiektas. Ir jis bus pasiektas.

Juozas Baltušis
Lietuvos TSR taikos gynimo komiteto pirmininkas

charakterizuoja tokie tarptautinių organizacijų duomenys: 37 proc. Bolivijos gyventojų bedarbiai, 90 proc. kaimo gyventojų nemoka nei rašyti, nei skaityti, apie 4 milijonus žmonių, arba 70 proc. boliviečių nuolatos neprivalgo. Štai kokia atsilikimo, priklausymo nuo užsienio monopolijų, valdžios nemokškumo, kyšininkavimų ir dažnų perversmų kaina.

190-asis perversmas pavyko, tačiau aštrios ekonominės ir socialinės problemos pasiliko. Jų nei perversmais, nei pažangių veikėjų, profsąjungų lyderių persekiojimais neišspręsi. Pastarųjų metų įvykiai rodo, kad atsibunda, telkia savo gretas šalies demokratinės, pažangiosios jėgos. Didėja komunistų partijos, profsąjungų įtaka. Karinį perversmą palydėjęs visuotinis streikas parodė, kad generolų gruputes, kovodamas dėl valdžios, bus priverstos atsižvelgti į darbo žmonių interesus. Bolivijoje artėja ta diena, kai masės pradeda nenorėti, o viršūnės jau nesugeba gyventi senoviškai.

A. Kuraitis

Iš automobilio istorijos

Daugelis automobilizmo pradžia laiko 1885 metus, kai anglas K. Bencas pasidarė triratį su benziniu varikliu. Bet dar gerokai prieš tai, 1769 m., J. Kiunjo ratiniam vežimui pritaikė garo mašiną. Jau 1831 m. Anglijoje važinėjo gariniai automobiliai su priekabomis ir omnibusais. Garinių automobilių komertinę veiklą visai šlopinio arklių ir geležinkelio transporto savininkai. Juos palaikė net pats garo mašinos išradėjas James Watt. Menkiausia avarija buvo vaizuojama kaip didžiausia nelaimė. Arklių ir geležinkelio transporto savininkų pusėn stoji beveik visi gyventojai. Jie užversdavo kelius medžiais, automobilių vairuotojus apmėtydavo akmenimis. Automobilių greitis buvo apribotas užmiestyje iki keturių mylių per valandą (6,35 km/val.), mieste — iki dviejų mylių. Kiekvieną automobilį turėjo lydėti pėsčias žmogus su raudona vėliavėle. Visa tai stabdė automobilio tobulėjimą, tačiau entuziastai rankų nenuleido.

Niekas nebegalėjo paneigti automobilio pranašumo prieš kitas tuometines transporto priemones po to, kai jam buvo pritaikytas benzininis variklis. Jau XIX šimtmečio pabaigoje pradėjo veikti automobilių gamyklos Italijoje, Vokietijoje, Čekoslovakijoje, Prancūzijoje. 1908 metais stoji rikiuotėn H. Fordo konvejerinė automobilių gamykla (JAV).

Dvidešimtojo amžiaus pradžioje iš Vokietijos buvo atgabentas vienas autobusas ir į Kauną, tačiau jis stovėjo nenaudojamas, nes mieste nebuvo jam tinkamų kelių. Peterburgo gatvėmis importiniai autobusai tuo metu jau važinėjo. O Didžiosios Spalio socialistinės revoliucijos išvakarėse Rusijoje jau buvo (savos gamybos ir importinių) apie 10000 lengvųjų automobilių ir daugiau kaip 2000 sunkvežimių.

E. Ramanauškas

— Automobilių pramonės darbininkų profsąjunga (UAW) streikuojantiems kontrolieriams remti davė \$100.000. Į fondą jiems remti jau yra suaukota virš pusės milijono dolerių.

PASIKEITĖ KAI KURIŲ PREKIŲ KAINOS

TSRS valstybinis kainų komitetas išnagrinėjo ir išanalizavo esamos mažmeninių kainų sistemos klausimus.

Duonos, duonos ir pyrago bei makaronų gaminių, kruopų, augalinio aliejaus, pagrindinių rūšių žuvis ir jos konservų, cukraus mažmeninės kainos lieka 1955 metų lygio, o mėsos ir pieno produktų — 1962 metų.

Nesikeičia susiformavusio asortimento audinių, drabužių, avalynės ir daugelio kitų kasdieninės paklausos prekių, taip pat pagrindinių kultūrinių, buitinių ir ūkinių prekių, jų tarpe indų, televizorių, radijo aparatų, magnetofonų, šaldytuvų, dulkių siurblių, skalbimo mašinų ir daugelio kitų dirbinių kainos.

Bus sumažintos vidutiniškai 12-37 procentais kaproninių audinių, siuvinių ir galanterijos dirbinių, baltinių ir viršutinių trikotažinių dirbinių iš kaprono ir neilono, rankinių laikrodžių (išskyrus laikrodžius auksiniuose ir paausuočiuose korpusuose), kai kurių rūšių medikamentų, taip pat antibiotikų ir širdies bei kraujagyslių gydymo priemonių, kai kurių kultūrinių ir buitinių prekių bei kosmetikos mažmeninės kainos.

Kartu vidutiniškai 17-27 procentais pakeliamos vyno, degtinės ir rūkalų mažmeninės kainos siekiant apriboti jų vartojimą.

Šia priemone atsižvelgiama ir į atitinkamus darbo žmonių pasiūlymus.

25-30 procentų pakeliamos juvelyrinių dirbinių, krištolo, kilimų, kailių ir kailio dirbinių, siuvinių ir galanterijos prekių iš natūralios odos, aukštos kokybės vilnonių ir pūkinių skarų, kai kurių baldų komplektų ir aukščiausios kokybės kategorijos porceliano servizų mažmeninės kainos.

Vaikų asortimento prekių ir aukso plokštelių dantims kainos paliekamos esamo lygio. Pirmą kartą besituokiantiems asmenims, perkantiems auksinius vestuvinius žiedus, bus padidinta kompensacija,

išmokama registruojant santuoką.

Siekiant ekonomiškai naudoti naftos produktus pripažinta reikalinga padidinti automobilių benzino mažmenines kainas iki 30-40 kapeikų už litrą, taip pat pakelti individualaus naudojimo valčių motorų, upių ir ežerų valčių, katerių, pusgiserių ir jachtų kainas.

TSRS valstybinio kainų komiteto priimti nutarimai neliečia pagrindinių maisto ir ne maisto prekių. Šių prekių mažmeninės kainos bus stabilios ir ateityje, kaip ir numatyta TSKP XXVI suvažiavimo nutarimuose.

* * *

Siekiant skatinti stiklinių butelių grąžinimą ir išteklių maisto pramonės įmonėms didinimą, atsižvelgus į daugybę gyventojų pasiūlymų, nuo 1981 m. rugsėjo 15 d. nustatomos patogesnės stiklinių butelių visai maisto (išskyrus pieno) produkcijai suapvalintos ikaitinės kainos.

Nustatytos tokios naujos ikaitinės kainos: 10 kapeikų už 0.25 ir 0.33 litro talpos butelį; 20 kapeikų už 0.5—1 litro talpos butelį.

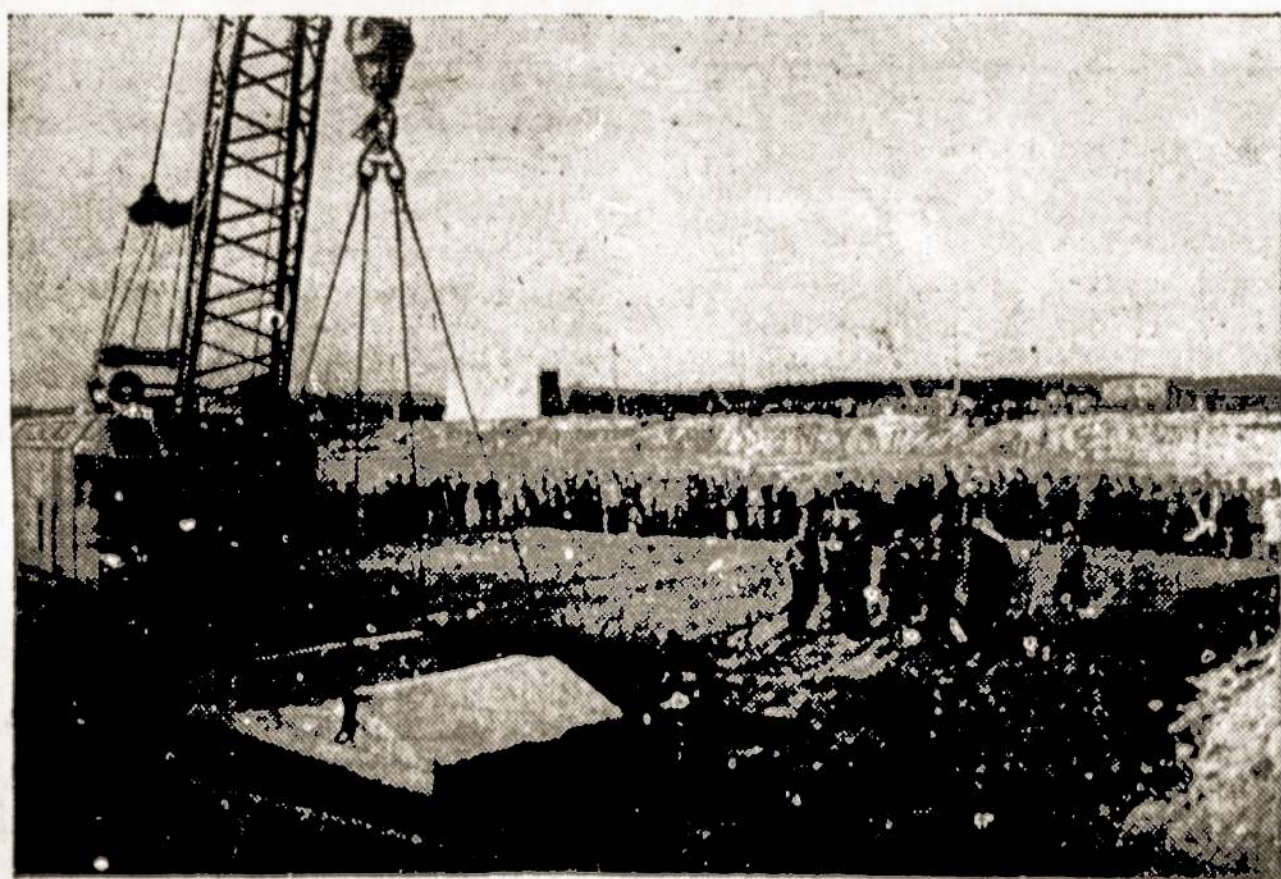
Prekybos organizacijos įpareigos organizuoti netrukdomą stiklinių indų rinkimą iš gyventojų.

GRĮZO IŠ TARPTAUTINIŲ VARŽYBŲ

Iš Bulgarijos, kur vyko ESPT šalių artųjų meistriskumo varžybos, grįžo Tarybų Sąjungos komanda. Jos sudėtyje buvo ir du Lietuvos atstovai — Panevėžio rajono Uliūnų tarybinio ūkio mechanizatorius Vidmantas Pukys ir Kėdainių rajono "Sėtos" kolūkio traktorininkas Algirdas Sereikis.

RIKIUOTĖN STOS ŠIEMET

Moletų rajono Inturkės kolūkyje statomas 400 karvių pieno kompleksas stos rikiuotėn ne ateinančiais metais, kaip planuota, o šiemet. Jau po stogu visa karvidė, pieno blokas, katilinė, kai kurie kiti pagalbiniai pastatai.

Padėtas kertinis akmuo Vilniaus trečiosios termofikacinės elektrinės pagrindiniam korpusui. Pagrindinėse TSRS ekonominio ir socialinio vystyme kryptyse numatyta šios elektrinės pirmąją eilę atiduoti naudoti šiame penkmetyje.

6

Gražėja Čiobiškio miškai

Čiobiškis. Naujieji greitkeliai į šį miestelį neužsuka. Ir jeigu pirmą kartą čionai važiuosi iš Vilniaus ar Širvintų — tikriausiai pagalvosi, kad atvyksi į užkampį. Jeigu dar nežinosi, kad Čiobiškio girininkija jau trečius metus pirmąją Ukmergės miškų ūkio gamybiniame susivienijime, kad šių miškų šeimininkai ne tikai visada medienos ruošos planą įvykdo, bet dirba gražiai ir tvarkingai.

Girininkijos valdos didžiulės — net penkios eiguvos — ir daugiau nei pusė visų miškų priskirti pirmajai grupei. Jie saugo Neries upę, prie kurios vasarą atvažiuoja poilsiautojai iš Ukmergės, Kauno, Širvintų.

Poilsiautojui, einančiam per Čiobiškio eiguvos pušynus, dabar iš tikrųjų sunku pamatyti, ką daro miškininkai. Aukštaliemenės pušys kyla į saulę, o po jų kojomis žaliuoja ąžuolai. Saulėtose aikštelėse — žemuogės, čiobreliai, šlaručiai, netgi erškėčių krūmai... Atrodo, kad pati gamta šitaip viską suderina. O ne! Miškininkai iškerta ir į sandėlius išveža sausuolius, sudagina šakas, priešgaisriniais barjerus želdina ornitochoriniais krūmais. Kiekvieną darbą iš anksto

apgalvoja. Štai ir dabar girininkas svečius vis klausia: kaip išsaugoti ąžuolus, Čiobiškio pušyne žaliuojančius. Trumpai pažiūrėjus atrodo, kad niekas tiems ąžuolams negresia, tegu tikta auga — užteks vietos retame pušyne. Tada girininkas parodo tų ąžuolėlių viršūnes, kad jos jau šakojasi, ir šitie būsimieji galiūnai jau ne į viršų stiebiasi, o į šonus skeičiasi. Mažoka čia saulės, užstoja ją pušų lajos. Gražios tos pušys, bet galėtų augti ir ąžuolai. Taigi gal reikėtų paremti pušis, tiktai prieš pjaunant tektų devynis kartus "pamatuoti".

Tokių dilemų yra kiekvienoje Čiobiškio girininkijos eiguvoje. Nelengva čia dirbti jau vien dėl to, kad miškai labai skirtingi: sausi pušynai veši tik prie Musės ir prie Neries, o Mantinionyse — drėgni drebulynai ir uosynai, Burniškėse — raistai. Darvidų miške, galima sakyti, jokio padoraus kelio nėra, rąstus iš čia išgabenti galima tiktai žiemą, kai gerai žemė sušala.

Visi pastebime, kaip keičiasi miškas pavasarį, vasarą, vėlu rudenį ir sniegui iškritus. Tiktai keturis kartus per metus. O iš tikrųjų miškas keičiasi kasdien. Ir tiktai tikras miškininkas sugeba judėjimą pastebėti. Laiku geriausius medžius "iškelti" į šviesą, laiku išgriauti tuos, kurie jau negyveno jiems skirtą amžių, laiku pastoti kelią pragaištingai ugniai, pagaliau laiku išskobti krėslą, ant kurio galėtų pailsėti miško atgaivos pasiilgęs miestietis. Taip yra geriausias respublikos girininkijose, apie kurias viena ar kita proga jau nemaža rašyta. Taip yra ir Čiobiškio miškuose, kuriuos aptikdavo keliauninkai dar tada, kai Vilnių lengviausiai buvo Neries upė pasiekti. Sustoję toj vietoj, kur Musė įpuola į Nerį, jie sakydavo: "Čia biški atspūsim". Sako, nuo to ir kilo Čiobiškio vardas. Dabar čia verta ir ilgiau sustoti, pasidairyti, kaip dirba žmonės, savo gyvenimą paskyrę miškui.

KAIMIŠKIEJI ĮMONIŲ FILIALAI

Mezgančios močiutės atvaizdas tapo Vilniaus "Vilijos" trikotažo fabriko filialo, atidaryto nedideliame, tarp miškų ir ežerų įsikūrusiame Dzukijos miestelyje — Veisiejuose — emblema. Ir neatsitiktinai: čionykštės rankdarbių meistrės nuo seno garsėja visoje Lietuvoje. Dabar gi džemperius, žaketus, vaikiškus kostiumėlius su Veisiejų filialo firminiu ženklu galima pamatyti toli už respublikos ribų.

Visi nuo mezgimo mašinų nuimami gaminiai padabinti spalvingais nacionaliniais raštais. Etalonus daugumai produkcijos rūšių čia kuria liaudies meistrės. Kad jų sumanymai būtų kuo geriau įgyvendinami, vilniškės įmonės inžinieriai, geriausi darbininkai apmokė veisiejietes aptarnauti filialo cechuose sumontuotą pačią moderniausią techniką. "Vilija" ritmingai aprūpina filialą žaliava, pusfabrikačiais, išveža į parduotuves gatavą produkciją, jo įrengimus prižiūri speciali remontininkų brigada.

"Vilijos" Veisiejų filialas, kuriame pagaminama beveik dešimtadalis fabriko produkcijos, ne tik padidino vietinių gyventojų užimtumą, bet ir smarkiai keičia miestelį. Darbininkai padėjo sutvarkyti seną parką, įrengė čia vaikų žaidimo aikšteles, sportinį kompleksą. Restauruotuose dyvo rūmuose yra jaunimo pasiūlymų salė, kib-

lioteka. Vidurinėje mokykloje veikia specialus kabinetas, kuriame "Vilijos" atstovai supažindina vyresniųjų klasių moksleivius su trikotažininkų darbu, fabriko perspektyvomis. Nemažai jaunimo pasiryžę likti gimtajame miestelyje ir dirbti pramonės įmonėje.

Filialas jau įnešė pirmąjį įnašą į miestelio biudžetą komunalinių ir buitinių objektų statybai. Vaizdingo ežero pakrantėje baigiama įrengti moderni poilsio bazė.

Savo filialus ir cechus nedidelėse gyvenvietėse dabar turi dauguma mūsų susivienijimų ir įmonių, — sako Lietuvos TSR lengvosios pramonės ministras Jonas Ramanauskas. — Taip iš karto sprendžiamos dvi svarbios problemos — ekonominė ir socialinė. Į pramoninę gamybą įtraukiami nauji darbo resursai, sparčiai auga plačiai vartojamų prekių išleidimas. Tuo pat metu filialai daro didelę įtaką gerinant nedidelių miestelių gyventojų buitį, kultūrinį gyvenimą.

Pastaruoju metu išsteigti pirmieji imonių cechai kaime. Štai Plungės miesta pienu, daržovėmis, vaisiais aprūpinančiame Alsėdžių kolūkyje žiemos metu laisvi nuo darbų laukininkystės darbininkai tris mėnesius sezoniniam laikotarpiui čia organizuotame Telšių "Masčio" trikotažo fabriko filiale.

V. Žemaitis
Vilnius, 1981 spalio 29

Per pusmetį smarkiai padirbėta

Tarybų Lietuvos darbo žmonės, įgyvendindami TSKP XXVI suvažiavimo ir Lietuvos KP XVIII suvažiavimo nutarimus, plačiai išvystę socialistinį lenktyniavimą, įvykdė svarbiausias 1981 metų pirmosios pusės plano užduotis.

Pramonės darbuotojai bendrosios produkcijos gamybos planą įvykdė 101,7 procento. Pramonės gamyba palyginti su atitinkamu praėjusių metų laikotarpiu padidėjo 4,5 procento. Darbo našumas išaugo 3,8 procento, jo didinimo dėka gauta 84 procentai viso gamybos apimtys prieaugio.

Sparčiais tempais vystėsi šakos, nulemiančios technikos pažangą, — chemijos, kuro pramonė, mašinų gamyba ir metalo apdirbimas. Kultūrinių-buitinių ir ūkio apyvokos prekių pagaminta 9 procentais daugiau negu per atitinkamą praėjusių metų laikotarpį.

Prekinės produkcijos realizavimo užduotis viršijo didžiausi respublikos pramonės centrai. Antai Vilniaus įmonės įvykdė pirmojo pusmečio planą 101,7 procento, Kauno — 101,4, Klaipėdos — 100,5, Panevėžio — 102,4, Šiaulių — 102,6, Alytaus — 101,1 procento.

Buvo toliau gerinama prekių kokybė. Aukščiausios kokybės kategorijos produkcijos gamybos apimtys palyginti su atitinkamu 1980 metų laikotarpiu padidėjo 13,7 procento. Šių metų liepos 1 dieną valstybiniu kokybės ženklu buvo žymimas 2041 gaminy.

Virš pusmečiui nustatyto plano pagaminta: mineralinių trąšų 12,8 tūkstančio tonų, kompresorių šaldytuvams — 17,2 tūkstančio, kuro siurblių — 1,3 tūkstančio, metalo pjovimo įrankių — už 1,5 milijono rublių, baldų — už 3 milijonus rublių, televizorių — 932, smulkaus cukraus — 2,8 tūkstančio tonų. Liaudies vartojamų prekių pagaminta 3 procentais daugiau negu pirmajame praėjusių metų pusme-

tyje.

Gerai padirbėjo ir žemdirbiai. Respublikos kolūkiai ir valstybiniai ūkiai organizuoti atliko pavasario lauko darbus. Žemės ūkio kultūrų pasėlių plotai 1981 metų derliui siekė 2,177,3 tūkstančio hektarų. Javų pasėliai palyginti su praėjusiais metais padidėjo 36,4 tūkstančio hektarų, jų lyginamasis svoris bendrame plote sudarė 52 procentus.

Numatytas pirmajam pusmečiui gyvulininkystės produktų supirkimo planas įvykdytas. Valstybės ir kolūkių kapitaliniai įdėjimai žemės ūkiui vystyti pagal visą darbų kompleksą šių metų pirmojoje pusėje padidėjo palyginti su atitinkamu praėjusių metų laikotarpiu 2 proc.

Respublikos CSV pranešime pažymima, jog pasiekta tam tikrų laimėjimų kapitalinės statybos srityje. Siemet atiduoti naudoti nauji pramonės ir žemės ūkio gamybiniai pajėgumai, nusausinga daugiau kaip 40 tūkstančių hektarų žemių, dideliame plote atlikti kultūrtechniniai darbai. Tačiau ne visiškai įvykdytas autogaražų ir naftos sandėlių, grūdų ir sėklos saugyklų, remonto dirbtuvių, siloso ir šieninio įrenginių statybos planas. Ne visiškai išnaudotas valstybinių kapitalinių įdėjimų į liaudies ūkį pusmečio limitas.

Įvykdyti transporto ir ryšių vystymo planai, toliau kilo liaudies gyvenimo materialinis ir kultūrinis lygis. Miestų gyventojai gavo daugiau kaip 9 tūkstančius naujų gerai įrengtų butų, kaimo vietovėse pastatyta pusantro tūkstančio gyvenamųjų namų. Perduotos naudoti naujos ikimokyklinės įstaigos, prekybos įmonės, kultūros-švietimo įstaigos.

1981 metų liepos 1 dieną respublikoje gyveno 3 milijoną 460 tūkstančių žmonių. Iš "K. T."

Šiaulių LTSR 40-mečio televizorių gamykla pradėjo gaminti naujus televizorius "Taurus-727". Jie yra patikimesni, gražesnės išvaizdos. Įmonės konstruktoriai sukūrė naują spalvotą televizorių "Taurus-736".

Nuotraukoje: Gamyklos derintojai R. Mykolaitis ir G. Gudas derina sumontuotus televizorius "Taurus-727". T. Žebrausko nuotrauka

KAUNE STATO NAUJUS LAIVUS

Kauno laivų remonto įmonės kolektyvas ne tik remontuoja, bet ir stato naujus laivus, baržas. Neseniai į įmonės uosto vandenį buvo nuleista nauja 300 tonų talpos barža. Dabar pirmą sykį įmonės istorijoje statoma didžiulė barža, kurios keliamoji galia bus net tūkstančio tonų.

Vilnis, 1981 spalio 29

UŽ MILIJONĄ RUBLIŲ

Už milijoną rublių viršplaninės produkcijos šiemet realizavo Kauno A. Šiaučiūnaitės trikotažo gamybinis susivienijimas — daugiau negu buvo numatyta metiniuose socialistiniuose išpareigojimuose. Kolektyvas papildomai patiekė prekybos organizacijoms beveik 30 tūkstančių kvadratinį metrų užuolaidų, daug viršutinio ir apatinio trikotažo gaminių, tūkstančius porų kojinių ir puskojinių.

Beveik ketvirtį amžiaus Vilniaus skaičiavimo mašinų gamykloje dirba frezuotojas Pranas Svilainis. Jo ilgametis kruopštus darbas aukštai įvertintas — veteranui suteiktas garbingas Tarybų Sąjungos Socialistinio Darbo Didvyrio vardas. P. Svilainis yra Tarybų Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos deputatas.

Nuotraukoje: P. Svilainis [centre] su jaunu frezuotoju V. Bobinu [dešinėje] ir Vilniaus elektromechaninio technikum moksliviu V. Mažeika prie savo staklių. A. Sabaliausko nuotrauka

GAUSĖJA PROFESINIŲ TECHNIKŲ MOKYKLŲ

Statybinėse organizacijose dažnai sutiksi darbininką, kuris baigė Kauno miesto 19-ąją profesinę technikos vidurinę mokyklą. Viena seniausių šio profilio mokyklų naujuosius mokslo metus pradės rekonstruotame mokomajame korpusė. Mokyklos bazinės organizacijos — statybos montavimo tresto "Kauno statyba" 2-osios statybos valdybos — darbininkai baigė paskutiniuosius darbus. Įrengta 15 naujų mokomųjų kabinetų, gamybinio mokymo dirbtuvės, sporto ir aktų salės.

Kaip paaiškino mokyklos direktorius J. Kiškionis, nuo naujųjų mokslo metų mokykloje įvedama nauja specialybė: bendrųjų montavimo darbų ir bendrosios paskirties įrengimų šaltkalvis montuotojas. Be to, statybinėms organizacijoms bus ruošiami labai reikalingi ventiliacijos sistemų detalių gamybos šaltkalviai, dažytojai-tinkuotojai.

Neseniai Silutėje iškilo naujas gražus pastatas. Telsių teritorinio statybos tresto Silutės kilnojama mechanizuota kolona baigė rekonstruoti 20-osios vidurinės MPTM mokomąjį korpusą. Mokykla, visai neseniai perorganizuota į vidurinę PTM, jau išleido keletą tūkstančių jaunujų statybininkų. Jie stato

gyvenamuosius namus, gyvulininkystės kompleksus. Mokykloje dėsto prityrę specialistai, gamybinio mokymo meistrai V. Venckus, A. Žemgulyš, dėstytojas A. Kaminskas ir kiti. Mokykloje ruošiami mūrینinkai, plieno ir gelžbetonio konstrukcijų montuotojai, staliai, dailidės, dažytojai, tinkuotojai.

Vilniaus V. Lenino ordino vardo atraminis parodomasis namų statybos kombinatas baigia 55-osios vidurinės miesto profesinės technikos mokyklos komplekso statybą. Tarp Viršuliškių ir Šeškinės gyvenamųjų rajonų iškilo mokyklos korpusai, kuriuose būsimieji staliai, dažytojai, tinkuotojai, mūrینinkai, plieno ir gelžbetonio konstrukcijų montuotojai, betono ir gelžbetonio gaminių formuotojai igis specialybę bei vidurinį išsilavinimą. Jie bus įdarbinti Vilniaus namų statybos kombinate. Kokią specialybę pasirinkti, patars mokyklos darbuotojai.

Beje, šiose profesinėse technikos mokyklose moksleiviai nemokamai maitinami, jiems duodami išėiginiai ir darbo drabužiai. Visi gyvena bendrabučiuose. Ir, skirtingai nuo kitų tokio profilio mokyklų, gamybinės praktikos metu mokama 50 proc. uždarbio. A. Urnavičius

Lietuvių rašytojų apsakymai angliškai

"Erčia, kur gyvas vanduo" — šitaip pavadintą Pabaltijo tarybinių respublikų rašytojų apsakymų rinktinę anglų kalba neseniai išleido Maskvos "Progreso" leidykla.

Gražiai išleista knyga anglų skaitytojų supažindina su 33 lietuvių, latvių ir estų prozininkų kūryba. Lietuvių apsakymui atstovauja Juozas Aputis ("Erčia, kur gyvas vanduo"), Jonas Avyžius ("Senių dienos"), Juozas Baltušis ("Ko nepasakė Laukys"), Irena Gansiniauskaitė ("Kanarėle"), Romualdas Granauskas ("Medinės akys"), Juozas Grušas ("Karalaitė nebuvo protinga"), Romualdas Lankauskas ("Milžinas ir nykštukas"), Jonas Mikelinckas ("Mūsų mokykla"), Viktoras Miliūnas ("Dabar gerai"), Algirdas Pocius ("Agnė iš Degučių") ir Mykolas Sluckis ("Dialogas jūroje"). Lietuviškąją knygos dalį sudarė ir lietuvių rašytojų biografines žinias pateikė Bela Zaleskaja.

Tai jau antras tokio pobūdžio ir tos pačios leidyklos parengtas leidinys. Pirmajame (1969 m.) šalia jau minėtų Juozo Baltušio ir Mykolo Sluckio kūrinių dar buvo paskelbti anglų kalba Algimanto Cekuolio, Aneliaus Markevičiaus ir Algirdo Pociaus apsakymai.

Lioginas Pažūsis

PANEVEŽIEČIŲ MEDŽIOTOJŲ DRAUGIJA

Ant Sanžylos kranto Daukniuose įvyko panevėžiečių tradicinė medžiotojų ir žvejų rudens šventė. Draugijai priklauso apie 600 medžiotojų ir 3,500 žvejų. Draugijos nariai yra aktyvūs gyvosios gamtos globėjai. Artėjančiai žiemai miško žvėreliams paruošė nemaža pašaro: šieno 110, šakniavaisių 260, grūdinių atliekų 180 tonų.

ŽALIASIS MIESTO RŪBAS

Lietuvoje baigtos ruošti visų miestų kompleksinio apželdinimo schemos. Ta proga žurnalistas V. Žemaitis pateikė keletą klausimų respublikos komunalinio ūkio ministro pavaduotojui C. Norkui.

— Žaluma — tai miesto rūbas, jo sveikata ir grožis. Bet ar pakanka jos augantiems miestams?

— Schemose numatyta, jog želdynai šiuolaikiniuose miestuose turi užimti daugiau kaip trečdalią jų ploto. Respublikos sostinėje šis rodiklis siekia 45 procentus. Reikiamas normos jis atitinka Klaipėdoje, Panevėžyje, Alytuje. Dar daugiau teritorijos — iki dviejų trečdalių želdynai užima naujuose mikrorajonuose: Lazdynų ir Žirmūnų Vilniuje, Tulpių ir Vilties Panevėžyje. Jie mažina oro užterštumą, vėjo greitį ir miesto triukšmą, — o įvairių formų ir spalvų augalija praturtina ir papildo architektūrinius ansamblius.

Pastaraisiais metais išaugo Tautų draugystės parkas Kaune, Bernotėno ir LTSR 50-mečio parkai Biržuose, nemaži plotai dekoratyviniais augalais užsodinti Joniškvyje, Kaišiadoryse, Kelmėje. Toli už respublikos ribų geru išplanavimu garsėja Palangos Botanikos parkas, puošni Gargždų miesto aplinka, sumaniai tvarkoma Lenino aikštė ir P. Cvirkos skveras Vilniuje, J. Janonio aikštė Kaune. Žaliosios apsauginės juostos supa Vilniaus plastmasinių dirbinių gamyklą, Kauno J. Janonio popieriaus fabriką, Šiaulių "Elnio" odos ir avalynės gamybinį susivienijimą bei kitas įmones.

Per pastaruosius penkerius metus želdinių plotai gerokai padidėjo ir dabar sudaro daugiau kaip ketvirtadalį miestų ir miesto tipo gyvenviečių teritorijos. Vienam Lietuvos miestų gyventojui tenka beveik 20 metrų bendros paskirties želdinių, neskaitant miško parkų. Vilniečiui, pavyzdžiui, jų tenka šešis kartus daugiau negu Tokijo, trečdaliu — negu Paryžiaus gyventojui.

— Ir visgi kiekvienas nori sava-

jame mieste matyti daugiau želdinių, pageidauja, kad jie atrodytų dar gražiau. Kas tuo tikslu daroma?

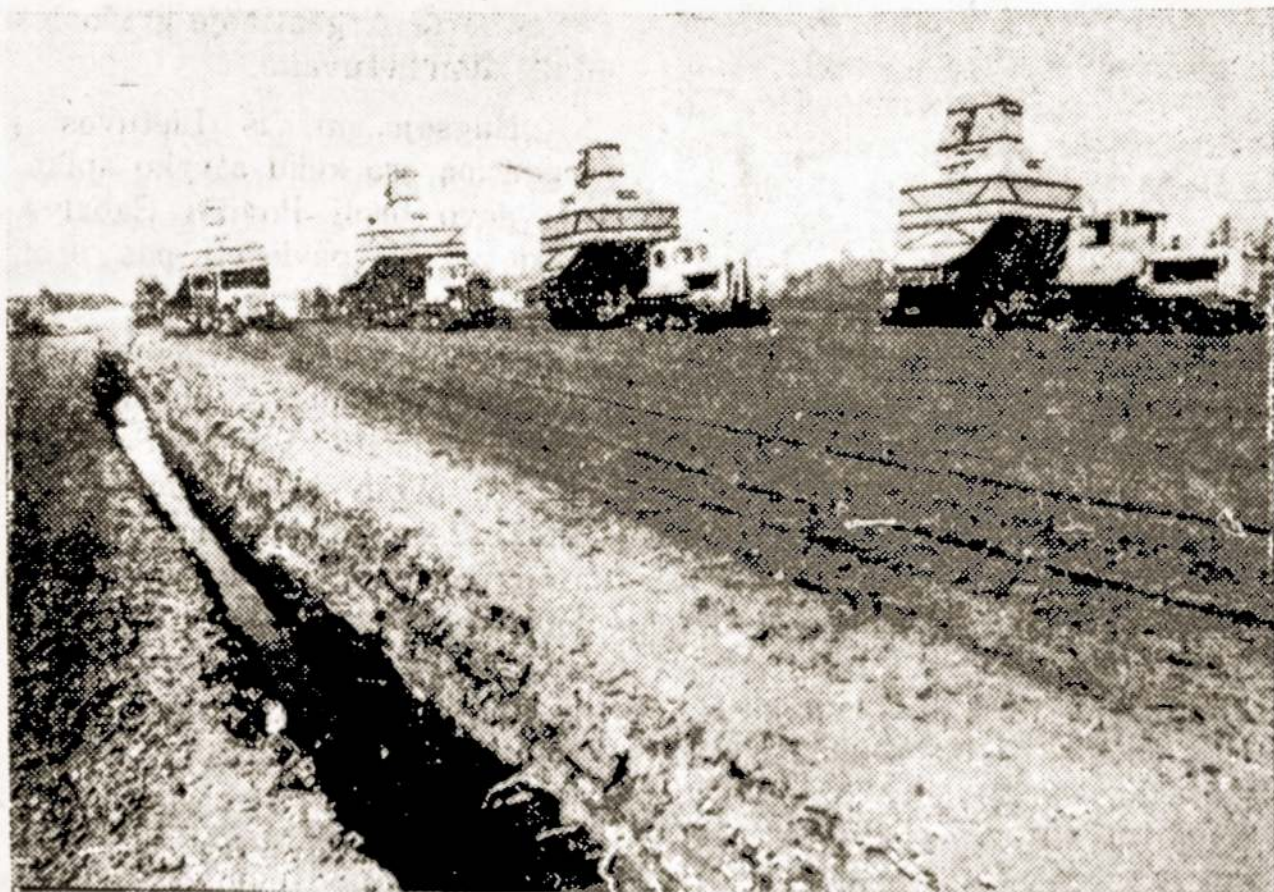
Respublikos miestų ūkio tvarkytojai kasmet pasodina dešimtis tūkstančių medelių, krūmų, apie šešis milijonus gėlių, atsiranda naujų skverų, sodų, gražėja parkai. Visoje respublikoje sistemingai organizuojamos gražiausiai sutvarkytų sodybų, įmonių ir organizacijų teritorijų, kiemų, gatvių apžiūros. Šiais metais Šiaulių ir Kaišiadorių miestų gyventojų pasiūlymu kiekvienas respublikos gyventojas aštuonias valandas darbuosis apželdindamas gimtąjį miestą, kaimą, gyvenvietę. Išsugoti žaliuosius plotus padeda daugelyje miestų įsteigti landšaftiniai draustiniai. Juose uždrausta bet kokia ūkinė veikla. Žaliosios "salelės" atsirado net akmenimis grįstuose senamiesčio kiemeliuose. Vietos medeliams, krūmams, gėlynams čia surado senųjų architektūros ansamblių restauratoriai.

Jau artimiausiu metu beveik visos respublikos gyvenvietės, jau nekalbant apie miestus, daugelis pramonės įmonių, kolūkių turės savus landšafto architektus. Juos ruošia Vilniaus dailės institutas. Daug apželdinimo specialistų taip pat parengia Kauno Mičirino tarybinis ūkis-technikumas.

Reikšmingą įtaką "žaliojo rūbo" grožiui turi nuolat didėjantys sodinukų plotai, įvairėjantis jų asortimentas. Štai Vilniaus apželdintojai neseniai gavo 200 hektarų medelyną. Tokie pat medelynai kuriami Klaipėdoje ir Šiauliuose.

Gerėja apželdinimo organizacijų aprūpinimas dekoratyvinių gėlių daigais. Nauji šiltnamiai pastatyti Birštone, Ignalinoje, Šilutėje, stambios daigų plantacijos užveistos Plungėje, gerokai išplėsti Kauno šiltnamiai. Vis daugiau gaunama technikos želdinių priežiūrai. Visa tai duoda pagrindą teigti, kad Lietuvos miestų žaliasis rūbas taps dar puošnesniu ir įvairesniu.

Kalbėjosi
V. Žemaitis

Galinga technika dirba durpynuose. Kauno rajono Ežerėlio durpyno mechanizatoriai šiemet paruoš 375 tūkstančius tonų durpių kurui ir kraikui.

Nuotraukoje: Mašinos Ežerėlio durpyne. A. Sabaliausko nuotrauka

SUSITIKIMAS SU REIMERIU

Lietuvos TSR valstybinėje respublikinėje bibliotekoje įvyko skaitytojų susitikimas su poetu, publicistu, nusipelnusiu kultūros veikėju Vaciu Reimeriu. Šis kūrybinis vakaras surengtas jo gimimo 60-ju metų proga.

8

APIE TRIS TŪKSTANČIUS SPECIALISTŲ

Zarasų vidurinė kaimo profesinė technikos mokykla Nr. 22 Aukštaitijos rajonų ūkiams paruošė 2,991 plataus profilio mechanizatorių. Ši rugsėji mokyklos slenkstį peržengė 230 pirmakursių. Daugumą jų ruošė penkias specializacijas: mechanizatorių, traktorių, traktorių operatorių, traktorių operatorių, traktorių operatorių.

Siame pastate įsikūrė Nidos viešoji biblioteka. A. Sabaliausko nuotrauka

Gamtos apsaugos liaudies universitetai

(SUTRUMPINTAS)

Baigiasi antras dešimtmetis, kai kiekvieną spalio mėnesį auditorijas renkasi įvairaus amžiaus, išsilavinimo, profesijų žmonės. Tai — gamtos apsaugos liaudies universitetų, jų fakultetų klausytojai. Pagal susiklosčiusią tradiciją kartą per mėnesį jie, neatsitraukdami nuo gamybos ar mokslo, gilina ir gausina žinias apie gamtą ir gamtos saugą, išgirsta ekologijos naujienas, semiasi gamtos apsaugos organizacijų įgūdžių. Iš daugelio fakultetų auditorijų žinios nešamos toliau į darbo kolektyvus, padeda organizuoti pavasario, rudens ir kitas šventes, rengti gamtos apsaugos parodas, seminarus, konferencijas, reidus.

Šiais mokslo metais apie 31 tūkstantį klausytojų pasirengę mokyti 350 fakultetų, kurie veikia visuose respublikos miestuose ir rajonuose, t. y. visuose gamtos apsaugos draugijos skyriuose. Išryškėjo ir atskirų profilių fakultetai. Pavyzdžiui, pernai 25 fakultetuose mokėsi 1071 miškininkas, 12 fakultetų — 613 melioracijos ir vandens ūkio darbuotojų, 26 fakultetuose — 3443 žemės ūkio darbuotojai, daugiau kaip 10 tūkstančių, klausytojų buvo moksleiviai, beveik 3 tūkstančiai — pramonės įmonių bei gamyklų darbininkai, kiti — studentai, medikai, tarnautojai, pensininkai.

Gamtos apsaugos liaudies universitetų respublikinė taryba, kuriai vadovauja akademikas L. Kairiūkštis, mokymo kokybę, lektorių kvalifikacijos kėlimu labai susidomėjusi. Vienu iš pagrindinių darbo barų čia ir ateičiai lieka tolesnis klausytojų diferencijavimas, programų skirtingoms klausytojų grupėms ruošimas.

Kaip ir daugelyje kitų liaudies universitetų, taip ir mūsų universitetuose pagrindinė darbo forma yra paskaita. Pernai jų buvo perskaityta daugiau kaip 3 tūkstančiai. Tačiau ir čia ieškoma naujovių, paskaitos įvairinamos vaizdine medžiaga, per jas rodomos kino filmų ištraukos, rengiami susitikimai su žymiais gamtosaugininkais, šio darbo veteranais, klausomasi paukščių ir kitų gamtos garsų, organizuojamos parodos ir t. t. Ypač klausytojus patraukia, daro didelį ispūdį aktorių Č. Stonio ir V. Dapšio atliekamos literatūrinės kompozicijos apie gamtą "Mylėk mane", "Mylėk save".

Jau beveik visi fakultetai organizuoja pažintines išvykas į savo apylinkes, rajonų, respublikos saugotinus objektus, jų daiktų klausyto-

jai papildo žinias, praktiškai pamato, koks režimas draustinyje, rezervate ar kitur. Paprastai pažintinės išvykos organizuojamos mokslo metų pabaigoje, kai dauguma gamtos apsaugos problemų jau būna išnagrinėta. Pavyzdžiui, šiemet Vilniaus miesto fakultetų dekanai, aktyvus keliavo po Ignalinos kraštą, klaipėdiečiai lankėsi Latvijoje, Gaujos nacionaliniame parke, šilutiškiai keliavo po Kuršių neriją, apžiūrėjo jūrų muziejų, kitus keliai vedė į Žuvinto rezervatą, nacionalinį parką, zoologijos sodą, pavyzdinai tvarkomas poilsiavietes, sodas.

Angelė Adomaitienė

Specialus derliaus nuėmimo būrys javapjūtės metu dirbo Akmenės rajono ūkiuose. Jį organizavo rajono "Žemės ūkio technikos" gamybinis susivienijimas padėti tiems ūkiams, kuriems stokojo darbo jėgos. Būriui priskirti javų kombainai, autotransportas, šiaudų presai, remonto dirbtuvės, radijo ryšiai. Aštuoniolika grupės vyrų nupjovė 600 hektarų javų, jos iškūlė ir suvežė grūdus, taip pat sudorojo šiaudus.

Nuotraukoje: Būrio viršininkas A. Strazdauskas per radiją kalbasi su susivienijimo dispečeriu Akmenėje. A. Dilio nuotrauka

ZEMDIRBIAMS PAGALBA

Kvalifikuotą pagalbą žemdirbiams suteiks reabilitacijos centras, įsteigtas "Eglės" sanatorijoje Druskininkuose. Pagal Žemės ūkio darbuotojų poilsio įstaigų respublikinio susivienijimo nukreipimus čia gydysis žmonės, sergantys nervų ligomis.

Vilnia, 1981 spalio 29

Kalba Užsienio Turizmo Valdybos viršininkas A. Petraitis

Kasmet į mūsų respubliką įvairiais turizmo kanalais atvyksta vidutiniškai po 40 tūkstančių užsienio turistų. Kas labiausiai myli keliones į Tarybų Lietuvą? Žinoma, tai mūsų bičiuliai — socialistinių šalių dirbantieji. Nemaža dalis turistų iš brolišku šalių atvyksta draugystės traukiniais — iki 36 traukinių per metus. Jų sutikimui rengiami mitingai, draugystės vakarai, koncertai gamyklose, aukštosiose mokyklose, kultūros įstaigose. Ypač gražia tradicija tapo draugystės traukinių iš VDR Erfurto apygardos sutikimas bei priėmimas.

Kasmet respubliką aplanko 3—4,5 tūkstančio turistų iš Vakarų šalių. Pažintis su realios tarybinės respublikos gyvenimu daugelį jų priverčia kritiškai vertinti prasimanymus, kuriuos apie tarybinį gyvenimą platina buržuazine propaganda. Tai ypač pasakytina apie lietuviškos kilmės užsienio svečius.

Pavyzdžiui, po to, kai praėjusių metų Respublikinės dainų šventės renginius stebėjo daugiau kaip 300 užsienio svečių, "Inturisto" Vilniaus skyriaus atsiliepimų knyga mirgėte mirgėjo susižavėjimo žodžiais. "Nebuvome matę didingosios reginio. Dabar įsitikinome, kad Lietuva gyva ir klesti", — rašė grupė JAV turistų. Jiems pritarė svečiai iš Kanados, pareiškė, kad tokią šventę reikia filmuoti ir rodyti visam pasauliui kaip gražiausią liaudies meno, tradicijų festivalį.

Tarybų Lietuvos turistų maršrutai kasmet siekia daugiau kaip 30 šalių. Jų tarpe mėgiamaisi — brolišku socialistinių šalių miestai, ypač auksasmėliai Bulgarijos kurtai.

Pastaruoju metu vis didesnes tradicijas įgauna specializuotos įvairių liaudies ūkio specialistų kelionės. Pavyzdžiui, žemdirbiai daug naudingo randa Bulgarijoje, VDR, Danijoje; lengvosios ir kitų pramonės šakų specialistai — Čekoslovakijoje, Suomijoje, Austrijoje. Didelį pasisekimą užsienyje turi respublikos meno saviveiklos kolektyvų pasirodymai, rengiami draugystės draugijoms tarpininkaujant. Mūsų šokiais ir liaudies menu žavimasi kasmet bent dvidešimtyje šalių.

Didelė dalis iš maždaug 15 tūkstančių užsienyje pabuvojančių respublikos piliečių vyksta draugystės traukiniais, laivų kruizais. Plečiasi Tarybų Lietuvos turistų geografiškai — aplankomos tokios tolimos šalys, kaip Japonija, Singapūras, Malaizija, Filipinai.

Kalbėjosi

V. Kavaliauskas

PLAKATO KONKURSAUS IMONĖJE

Panevėžio autokompresorių gamykloje surengtas politinio plakato konkursas.

Autokompresorių gamintojai pateikė 16 plakatų. Siemet konkursą papildė plakatai gamtos apsaugos, komjaunuoliškų statybų, sportine tematika.

Konkurso laureatu tapo gamybos apskaitos biuro viršininkas Arvydas Seduikis.

Vilnius, 1981 spalio 29

Rašo iš Vakarų Vokietijos

BERLYNAS

Savo laiku "Vilnyje" trumpai užsiminiau apie Vokietijoje butų trūkumo problemą ir jaunimą, kuris tuščius butus užima. Paskutiniu laiku šis reikalas, ypač Berlyne, paastrėjo. Kodėl tai įvyko?

Berlyne stovi apie 800 tuščių neišnuomotų namų su 10,000 ne savininkų naudojamais butais. Tie namai yra spekuliaciniais sumetimais tušti. Vieni butai brangūs, kurių negalima išnuomoti savininkams norima kaina. Atrodytų, kad jie neša savininkams nuostolius, bet tikrumoje juos kaip nuostolingą investiciją nurašo nuo savo pajamų mokesčio. Taigi per tą keistą mokesčių sistemą, kuri yra specialiai padaryta, kad turtuoliai savo pinigų investuoti į Berlyną, investoriai per nuostolį pasidaro sau gerą pelną. Kiti butai, tai namai, kurie savininkų yra laikomi apleistais, kad juos būtų galima greitai nugriauti ir jų vietoje statyti namus su butais, vėl neišnuomojamais, bet savininkams pelningais.

Iš kitos pusės, Berlyne trūksta butų, ypač pigių. Taigi šiuo laiku ten jauni žmonės užėmė 160 namus ir juose apsigyveno. Ši situacija buvo ligšiol toleruojama. Bet šį pavasarį per Vak. Berlyno parlamento rinkimus krikščionys demokratams (CDU) gavo daugiausia balsų, bet neturi mandatų daugumos. Kelių partijų disciplinos nesilaikančių liberalų dėka vistiek krikščionys galėjo išsirinkti savo burmistrą. Dabar CDU savo rinkėjams norėjo parodyti kas "tėvas namuose" ir su policijos pagalba ištuštino 8 užimtus namus. Po to jų vidaus reikalų senatorius, kuris ta visą akciją vedė, norėjo spaudai pasirodyti kaip laimėtojas ir į vieną ištuštintą namą pasikvietė reporterius. Kad demonstrantai netrukdytų, policijos pagaiba protestuojantieji buvo nuvaryti į gatvę, kur miesto autobusas vieną demonstrantą sutraikė mirtinai. Šio įvykio pasekmėje Berlyne ir kitur Vokietijoje vyko didelės demonstracijos. Sudožo daug langų, degė policijos ir kitos mašinos.

Vokiečių Komunistų partija (DKP) griežtai pasisakė prieš tokią policijos ir valdančiųjų laikyseną. Su policijos pagalba negalima nieko padaryti prieš Vokietijoje butų stoką ir spekuliaciją jais. Mat, šiuo metu Vokietijoje trūksta 1 milijono 200 tūkstančių butų. Šiuo laiku tiek yra ieškotojų sąrašuose. Kol Vokietijoje nebus laikomasi konstitucinio įsipareigojimo, kad butai turi būti savininkų išnuomojami, o ne spekuliaciniais sumetimais laikomi tušti, ir kol valdantieji prieš savininkų savavalią nieko nedarys, iki tol nebus šalyje socialinės taikos. Taigi dabar Vokietijoje socialinė taika ir ryšys tarp generacijų yra labai pablogėjęs. Dauguma nesikalba su mažuma. Jaunieji radikalėja, ima šaligatvius ir degančias benzino bonkas į rankas. Didžiausia tragedija yra tai, kad politikai, kurie galėtų šioje nemalonoje situacijoje tarpininkauti, tyli. Jie bijo, kad juos sekantį kartą neišrinktų vėl į jų postus.

Frankfurt

Paskutiniu laiku Frankfurte labai gerai matėsi "biaurus kapitalizmo veidas". Didelių koncernai nutarė uždaryti du stambius Frankfurto fabrikus.

Vienas — VDM — turintis 1,700 darbininkų uždarys sekančių metų kovo mėnesį. Tai fabrikas turintis senas tradicijas, atnešęs savi-

ninkams didelius pelnus, ypač karo metais, kai reikėdavo ginklus gaminti. Dabar pagal savininkų apskaičiavimus fabrikas Frankfurte neapsimoka, nes kitur darbininkai yra pigesni. Visos profsąjungų pastangos fabriką išgelbėti — nepadėjo. Savininkai nesileido į kalbas.

Kitas fabrikas, priklausantis VW koncernui, Adler, su 2,700 darbininkais irgi pagal savininkų valią turėjo uždaryti. Tai irgi labai senas fabrikas, nešė savininkams didelius pelnus, dabar per vadovų žioplumą neprisitaikė prie laiko. Dėl šito fabriko uždarymo Frankfurte ypač smarkiai protestuojama. Net kunigai, kurie su darbininkais nieko bendro neturi, nežiūrint į religinius skirtumus, trumpam pamiršdami savo amžiną ginčą, kas dievą daugiau myli, sakė, kad solidarizuojasi su darbininkais. "Pabūgę" VW koncerno bosai sakė, kad jie dar paliks 800 darbininkų. Bet tuo "humanišku" darbdavio gestu darbininkai nelabai tiki. Tai tik "geresnio laiko" laukimo taktika. Pagal vokišką tvarką fabrike liks tik senesni ir ilgus metus išdirbę darbininkai. Tikrai vieną dieną fabrikantai ateis su tuo argumentu, kad jie viską darė ką galėjo, bet fabrikas duoda didelius nuostolius ir jie esą priversti jį visai uždaryti.

Darbo netekusiems Vokietijoje ne taip lengva naujo darbo gauti. Pagal kas mėnesį skelbiamą statistiką jau žengiamo prie 1,5 milijono bedarbių. Jau prognozuojamas 2 milijonų bedarbių skaičius.

Romas Šileris

Redlands, Cal.

Rugsėjo 17 dieną Adelikė Zix-Zitkevičienė, pasiekusi 87 metus amžiaus, išsiskyrė iš gyvųjų tarpo. Paliko dideliame lūdesyje savo vienintelę dukrą Lee DeStefano, anukę Stephanie Walker ir jos vyrą Colin, brolių Franą Strauss, proanukę Alexis Walker ir kitus artimuosius čia ir Lietuvoje ir daug, daug draugų.

Adelike Zix buvo ilgametė laikraščio "Vilnis" skaitytoja, rėmėja ir vadininkė. Ji veikė su savo mylimu vyru Kazimieru Charles, kuris po sunkios ligos prieš 7 metus mirė. Abu Zitkevičiai prieš 25 metus gyveno Chicagoje ir nuoširdžiai dirbo visuomeniniame judėjime ir abu buvo LLD ir LDS organizacijų nariai. Priklausė prie Lietuvių Kanklių Mišraus choro.

Adelike daug pergyveno jos mylimam vyrui mirus, taip pat ji labai daug pergyveno, kai jos dukra Lee turėjo net dvi sunkias operacijas. Tie gyvenimo skaudūs pergyvenimai, rūpesčiai į Adelikės sveikatą labai veikė ir trumpino josios gyvenimą.

Prieš porą mėnesių Adelikė buvo susirgusi, vadinama „strokė“,

bet dėka jos broliui Franui ji gavo greitą pagalbą ir buvo pagerėjus. Tačiau kažkaip ją palietė staigus skausmas jos viduriuose, ir ant greitųjų jai teko pergyventi operaciją dėl silpnos sveikatos esant jos gyvybei pavojuje.

Adelikės laidotuvės buvo privatiškos. Jos palaikai buvo sukremuoti ir padėti šalia jos vyro Zitkevičiaus palaikų amžinai ramybei Redlands miestelio kapinėse į mauzoliejus sieną. Adelikė — Los Angeles ir Redlands buvo veikli LLD ir LDS organizacijose ir ji buvo jų valdybų pareigose. Taipgi Adelika Zix buvo nepaprastai malonus būdo bei charakterio moteris, visada buvo šilto draugiškumo ir brangino savo draugus, kurių daug buvo įsigijusi.

Apgailėtina, kad neturiu žinių apie Adelikės kilmę Lietuvoje. Gal atsiras kas apie tai pateiks žinių.

Lai jai, užmigusiai amžinu miegu, būna amžina ramybė. M. B-tė

Žinios ir Argentinos

— Greitais ir sparčiais žingsniais į Pietų Amerikos kontinentą atkelio pavasaris. Rugsėjo 27 dieną jį pasitiko "Lietuvių ratelis" savo jaukiose patalpose Buenos Aires mieste. Programą atliko lietuviškų dainų melodijomis "Gintaro" choras. Įgudę vasaros sezono Ratelio kepėjai svečius vaišino skania asada (ant ugniakuro kepta jautiena).

— Beriso mieste visą rugsėjo mėnesį vyko 4-oji provincinė imigrantų šventė. Rugsėjo 5 dieną Hogar Social salėje vyko etninių grupių koncertas, kuriame programos dalį atliko ir lietuvių "Nemuno" draugijos šokių ansamblis. "Nemuno" pirmininkas A. Dulke prieš tai paaikšino publikai apie lietuvių liaudies gražius ir reikšmingus šokius.

— Rugsėjo 29 d. per Buenos Aires televizijos kanalą, "Z. Kartier" programos laidoje, buvo renkama gražuolė. Šioje parodoje dalyvavo 18 merginų, ir šis titulas teko, pagal jury balsavimą, lietuvaitei Adrianai Jocytei. Tai jau trečią kartą Argentinoje gražuolės titulą laimi lietuvaitė.

— Rugsėjo m. iš Lietuvos į Argentiną oro keliu atvyko aplankyti savo brolių Povilas Sabalys. Svečias žada pavišėti pas brolių Kazį tris mėnesius.

— Mykolas Taletavičius po dviejų mėnesių kelionės, aplankęs su ekskursija daug Tarybų Sąjungos vietų ir pabuvojęs Lietuvoje, kur susitiko su savo artimaisiais ir senais pažįstamais, grįžo namo į Buenos Aires.

— Paskutinėmis rugpjūčio dienomis ant gatvės arti savo namų buvo rastas negyvas Pranas Bražiūnas. Jis gyveno Bernai rajone nuosavame name. Kilęs iš Rokiškio, į Argentiną atvyko 1925. Buvo pensininkas ir gyveno viengungis.

— Rugsėjo 4 dieną sukako penki metai kaip mirė buvęs Argentinos pažangių lietuvių laikraščio "Vaga" redaktorius Stasys Zaltauskas.

— Rugpjūčio 27 d. mirė Stasys Veikalas, sulaukęs 76 metų. Velionis Lietuvoje buvo kilęs iš Zarasų. Į Argentiną atvyko 1928. Liko nuliūdime žmona ir du sūnūs, kurie gyvena JAV jau penkeri metai. Į tėvo laidotuves buvo atvykęs vienas sūnus.

Paruošė J. Ž.

Tarp mūsų

— "Lakštučių" mokytoja Valerija Urbikas nuo namų apyvokos darbų atliekamą laiką vis dar tebeaukvoja iš magnetefono juostų buvusių koncertų įrašymui į "cassettes", turi jau nemažą "cassečių" archyvą.

— John Pateckas pastaruoju metu intensyviai triūšia tvarkydamas "Vilnies" namo stogą ir atlikdamas kitus remonto darbus.

— Ekskursinių grupių į Lietuvą agentūros savininkas Walter Rask yra iškeliaujęs aplink pasaulį. Ketino staptelti ir Lietuvoje, kur bandys sudaryti programą ateinančiai vasarai grupių keliavimui į Lietuvą.

— "Lakštučių" repeticijos kas savaitę vyksta pas Vanda Gaidam ir rengiasi žiemos sezono parengimų programoms.

— Nellie de Schaaf ir jos vyras Louis vis dar negali toliau išvykti iš namų. O be to dar, vargiai ar Louis kada begalės vairuoti automobilį.

— Andrius Andrijaitis jau 85 metų, bet dar vairuoja automobilį ir dažnai lankosi parengimuose. Jį, sulaukusį senatvės, labiausia kamuoją cukrinė liga, tačiau dar gana žvalus žmogus, aimanavimų nepripažįsta.

— Džiugu pranešti, kad kaliforniečio uolaus pažangiečio Vlado Railos Lietuvoje išėjo knyga "Nuo Rozalimo iki Kalifornijos". Tenka laukti, gal gausime jos ir Amerikoje pasiskaityti.

— Laikraščio administracija jau gauna laišku, klausiančių ar ateinančią vasarą "Vilnis" organizuos savo skaitytojų turistinę grupę į Lietuvą. Grupę organizuos, bet kada ir kokiomis sąlygomis, dar nežinia.

— "Vilnies" raštinė, išskiriant sekmadienius, kasdien atvira nuo 9 val. ryto iki 1 val. po pietų. Raštinėje budi Antanas Litvinas. Redakcija atvira nuo 8 val. ryto iki 4 val. po pietų, atsiliepia tik telefonu.

— Kiek teko nugirsti, Lietuvoje ruošiasi išleisti S. J. Jokubkos rinktinių straipsnių knygą.

— American-Soviet Friendship čikagiškė taryba praneša, kad dar šiemet Čikagoje lankysis tarybinė visasąjunginė turistinė grupė, kurioje bus ir lietuvių.

Elenutė

Gražiai paremtas "Vilnies" pastato remontas

Lietuvių Darbininkų Apšvietos draugija savame narių susirinkime apsvarsto "Vilnies" pastato remonto reikalą, ypatingai stogo apdengimą, išrinko komisiją suruošti renginiui ir sukelti pinigų. Toks renginys buvo spalio 4 d. "Vilnies" salėje. Daugelis nuoširdžių vilniečių sudovanojo skoningo maisto. Jonas Feiza atvežė nupirkęs iš Kentucky bendrovės vištienos ir padovanojo taip, kad visus svečius pavaišino ir dar liko. Taipgi P.

Malinauskienė nupirko ir paruošė skanių dešrų taip, kad užteko iki valios, irgi padovanojo. Žemiau paminėsime pavardes draugų ir draugių, kurie prisidėjo su maistu bei kitais puotai reikalingais dalykais taip, kad komisijai beveik nieko neteko pirkti: M. Marquardt, A. Butkis, W. Gaidam, A. Vaitkienė, J. Pateckas, V. Samuolienė, Valerija Urbikas, O. Jakubauskienė, Anna Krisiken, O. Jokubkienė, B. Rasinskienė, Estelle Bogden, M. Mihasonok, Eva Sankus, Isabelle Peters. Maistas buvo įvairus ir skoningai paruoštas, be to jo buvo iki valios taip, kad svečiai šiame "Smorgasbord" renginyje buvo šauniai pavaišinti. Maistą parengė P. Malinauskienė, H. Pajūnienė, E. Bogden.

Pinigais remonto reikalui Ciceros Lietuvių Moterų klubas įteikė \$100, Lucille Matuzienė \$85, Albertina Jakienė \$50, Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugija \$25, po \$10 A. Andrijaitis, M. Mikasonok, U. Juodaitienė, po \$5 A. Dočkienė, M. Plauska, K. Stukienė, O. Liutkauskienė, H. Pajūnienė, J. Marazienė, F. Rimdienė. Be to, gražaus uždarblio liko nuo renginio.

Po pasivaišinimo buvo žavi dainų programa, kurią išpildė mūsų šauniosios Lakštutės W. Gaidam, E. Bogden, A. Krisiken ir Jonas Feiza, vadovaujant Valerijai Urbikas. Dainų buvo labai žavių. Dainavo visa grupė, solo, duete, trio. Svečiai jų dainomis buvo labai patenkinti, nesigailėjo aplodismentų.

Dalyviai savo atsilankymu buvo patenkinti ir reikė padėką Lakštutėms už šaunią dainų programą, o Jonui Pateckui už didelį darbą stogo remontui.

Leiskite padėkoti dalyviams už gausų atsilankymą, o Lakštutėms už šaunią dainų programą, taipgi visiems paramą "V" pastato remontui.

Rengimo komisija: E. Bogden
J. Feiza, P. Malinauskienė

ALBERTINA JAKIENĖ STAMBI SPAUDOS RĖMĖJA

Albertina Jakienė

Per eilę metų drg. Albertina Jakienė stambiai rėmė pažangią spaudą. Spalio 4 d., laike "Vilnies" pastato remontui renginio, ji įteikė \$144 ir pasakė, kad skirianti taip: \$50 "Vilnies" pastato remonto reikalui, \$50 laikraščio paramai, "Laisvės" paramai ir po \$12 už "Vilnies" ir "Laisvės" prenumeras. Šis jos žestas rodo, kad jai arti prie širdies abu laikraščiai. Anot jos, jei liktume be pažangios spaudos, tai liktume be teisingų ir svarbių žinių iš darbo žmonių kovų už šviesesnį ir sotesnį rytojų.

Tikrai, kam rūpi mūsų pažangi spauda, tie turėtume bent dalinai pasekti ją ir nepamiršti paremti spaudos.

Julija M.

ROSELANDIEČIŲ SUSIRINKIMAS BUVO SKAITLINGAS

Roselando Lietuvių Moterų klubo narių susirinkimas buvo spalio 5 d. Smagu, kad klubo narės skaitlingai lanko susirinkimus.

Klubo pirmininkė P. Valentienė atidarė susirinkimą ir vedė tvarką. Pirmiausia paprašė narių atsistoti ir viena minutę pagerbti mirusios narės Onos Soltmanienės atminimui.

Valdyba davė išsamų raportą iš savo veiklos, kuris buvo priimtas.

Skaityta velionės O. Vaitulionienės dukrų laiškas, kuriame jos dėkoja Klubui už dalyvavimą jų motinos laidotuvėse ir už Klubu užuojautą spaudoje. Taipgi skaitytas "Vilnies" administracijos laiškas, kuriame prašoma padirbėti naujų skaitytojų vajuje. Laiškas priimtas ir išrinkta vajininkė Julija Urmonienė.

Nutarta sekančiame susirinkime turėti šiltus pietus. Tai bus pasivaišinimas žiemos švenčių proga. Kadangi gruodžio mėnesį kartais būna šaltas oras ar daug sniego, tai nutarta anksčiau turėti vaišes. Narės pasižadėjo pagaminti maistą namuose ir atvežti į susirinkimą, pakviesti į susirinkimą narių vyrus bei draugus, kad kartu pasivaišintų. Vaišės bus teikiamos 12 val. dieną, o susirinkimą laikysime po pasivaišinimo. Taip pat šiame susirinkime bus naujos Klubo valdybos 1982 metams rinkimai.

Atžymėti šių narių gimtadieniai: Estelle Chapas, Julijos Urmonienės, Mykalinos Rutkauskienės. Palinkėta joms sveiko ir darbingo amžiaus, sudainuota Ilgiausių metų.

Po susirinkimo buvo draugiškas pasivaišinimas, kurį paruošė valdy-

ba ir kelios narės. Prie vaišių nemažai prisidėjo narės pinigiskai ir maistu.

Sekantis susirinkimas ir žiemos švenčių vaišės bus lapkričio 2 d. 12 val. dieną Anielės salėje, 4500 So. Talman Ave. Nepamirškite pasikviesti ir draugus vyrus. Lauksiu skaitlingo narių ir svečių atsilankymo. Sekr. J. Urmonienė

KELIONĖ PO LIETUVĄ

Šią vasarą, liepos 15 rytą iš visu Lietuvos kraštų giminės mane pasitiko su gėlėmis ir šampanu Vilniaus aerodrome. "Gintaro" viešbuty su giminėmis pasikeitėme dovanomis. Paskui dvi dienas klaidžiojome po Vilnių, dolerinėj krautuvėj giminės rinkosi drabužiams medžiagų, batų ir kitko, o aš mokėjau.

Paskui Vytautas Vedeckis, mano nabašninkės tetos Monikos iš Jurbarko giminė, nusivedė mane į Lazdynus, kur surengė gražius pietus. Vakare, kai grįžome į Vilnių, pusseserės sūnus Edmundas Liekis su sužadėtine Birute ir būsimas uošvis nusivežė mane pas juos Vilniuje vakarienės. Gaila, kad negalėjau būti rugpjūčio mėnesį Edmundo ir Birutės vestuvėse.

Kitą dieną pietavau Trakuose pas pusseserės Bronės vyro brolių Petrą Liekį. Petras Liekis paskui nuvežė mane į kapines netoli Vilniaus, kur aplankėme Paleckio ir Sniečkaus paminklus. Gaila, kapinėse negalėjome ilgiau būti todėl lietaus.

Liepos 21 Petras Liekis su žmona ir mažu sūnumi nuvežė mane į Jurbarką. Kelionė buvo labai įdomi, plentas ėjo Nemuno pakrante, vaizdai gražūs. Pietavome vairuotoj priė naujo Nemuno tilto. Nuvažiavome pas dėdę Praną Feizą ūkyje prie Jurbarko. Pas dėdę užtrukome visą dieną. Atvyko ir Stasys Feiza su žmona, gyvenęs taip pat ūkyje netoli Jurbarko. Aplankėme kapines, kur palaidota mano teta. Kita mašinos vairuotojas Stasys Liekis, pusseserės Bronės vyras, nuvežė mane pas pusseserę Sofiją ir Vincą Kvietkus Lauksargy, kur praleidau visą dieną, o paskui nuvykome pas Bronę ir Stasį Liekius į Šilutės rajoną, kur praleidau kelias dienas. Matėme Jokūbo bažnyčią ir buv. grafo rūmus.

Stasys Liekis su dukra Birute ir dėdė Pranas nuvažiavome į Klaipėdą, kur buvome ir jūros muziejų. Buvo labai įdomu, tik reikėjo daug ir toli vaikščioti.

Grįžome į Šilutę, pernakvojome, o anksti rytą Stasys Liekis su dėde Pranu ir jo žmona atvežė mane į Vilnių. Tai buvo jau liepos 25-jį.

Mačiau gražią Lietuvą, tėvų kraštą. Parsivežiau daug puikių prisiminimų. Tai buvo mano antroji kelionė į Lietuvą ir manau dar ne paskutinė. Jonas Feiza

LIŪDNOS ŽINIOS IŠ LIETUVOS

Spalio 2 gavau iš Lietuvos laišką. Mano dėdė Pranas Feiza skubiai buvo nuvežtas į Eržvilko ligoninę, o iš ten į Kauną. Kažkas bloga su juo skrandžiu.

Nelaimė atsitiko ir Sofijos Kvietkienės vyrui Vincui. Darbe pargiuvo ir susitrenkė šoną. Buvo pas daktarą. Dirbti negali.

Linkiu dėdei Pranui ir Vincui Kvietkai greit pasveikti. Dar matysimės Lietuvoj. Jonas Feiza

Vilnis, 1981 spalio 29

DIDZIOSIOS SPALIO REVOLIUCIJOS 64-UJŲ

ir

JAV IR TSRS DIPLOMATINIŲ SANTYKIŲ 48-UJŲ

MINĖJIMAS

DePaul universiteto salėje, 25 E. Jackson Blvd., lapkričio 8 d., 2 val. po pietų. Įžangos auka \$2.50.

Svarbiausiu kalbėtoju bus

Mike Davidow

Rengia Chicago Council of American-Soviet Friendship, 220 S. State, Chicago, Ill.

Laiškai ir parama

PHILADELPHIA, PA.

Gerbiamieji, siunčiu jums dovaną \$20.00 laikraščio sustiprinimui. Prašau vieno dalyko: gal turite Čikagoje Litvino adresą. Jeigu turite prisiųskite man, norėčiau susirašinėti ir aplankyti Čikagą, pamatyti kaip pas jus žmonės gyvena. Su pagarba,

V. Litvinas

LOS ANGELES, CAL.

Gerbiama "Vilnius" administracija, čia įdedu \$22.00 už prenumeratą ir \$10.00 fondui, o likusius \$2.00 pašto išlaidoms. Vera Schultz

GRAND BEND, ONTARIO

Mieli draugai, dėkui už laišką. Čia siunčiu \$25.00 auką "Vilniai". Turiu pasakyti, kad "Vilnis" pas mus labai nereguliariai ateina. Paskutiniai numeriai pas mane atėjo balandžio 16 ir birželio 11 dienos. Paštas labai nereguliariai pristato.

Pas mus visą mėnesį buvo paštininkų streikas. Dabar jau dvi savaitės streikas pasibaigęs, bet "Vilnis" vis dar neatina.

Draugiškai,

J. Broga

EUCLID, OHIO

Mieli draugai, leiskite "Vilni" kol pajėgsite. Pasiunčiu \$60.00 čekį. Tai bus usz tris prenumeratas i Lietuvą giminėms ir \$5.00 auka. Punktus pridėkite prie mūsų vajininkės A. Susnis.

F. Baika

EAST CHICAGO, IND.

Gerb. Administracija, atsinaujinu laikraščio prenumeratą. Pasiunčiu \$20.00, iš kurių \$10.00 bus atsiminimui dėdės Jurgio Rakauskio.

Linkiu viso geriausio jums visiems,

Sophie Gustainis

P. Stalioraitienės auka "Vilniai"

Velionies Juozo Stalioraičio našlė Petronėlė Stalioraitienė, sulaukusi jau 86 metų amžiaus, beveik niekur iš namų nebegali išeiti be "walkerio" pagalbos, tačiau visa esybė tebėra pažangietė taip, kaip buvo Juozas.

Petronėlei Stalioraitienei paguoda, kad turi sūnų, kuris ją dažnai aplanko. Taipgi džiaugiasi laikraščiu "Vilnimi", kurio puslapiuose mintimis kontaktuoja su savo pažįstamais, draugėmis bei draugais, seka pažangių čikagiečių visuomeninį judėjimą.

Nors Petronėlė gyvena iš menkos Social Security pensijos, laikraštį remia kiek išgalėdama. Šiomis dienomis atsiuntė \$20.00 fondui ir linkėjimus sėkmingai sukelti užsibrėžtą sumą.

Elenutė

Dar vienas šimtininkas "Vilniai"

Dar vienas šimtininkas "Vilnius" \$15,000 fondui. Pirmutinė su \$100.00 į kreipimąsi atsiliepė čikagietė Elizabeta Batutienė. Šį kartą — Jonas ir Veronika Kazlau iš Wechersfield, Ct.

Jonas su Veronika rašo, jie labai pageidauja kad "Vilnis" juos lankytų su įdomiais straipsniais ir žiniomis. Linki laikraščiu ir jo darbuotojams geriausios sėkmės.

Jonas ir Veronika Kazlau, kartu su \$100.00 atsiuntė ir \$10.00 prenumeratos atnaujinimui. Viso \$110.00. Didelis jiems ačiū.

Elenutė

Pagerbta Ieva Mizarienė

[TELEGRAMA]

Ryšium su Niujorke leidžiamo pažangaus JAV lietuvių laikraščio "Laisvės" redaktorės Ievos Mizarienės jubilieju ir pažymint jos nuopelnus kovoje už taiką, už Tarybų Sąjungos ir Amerikos tautų bendradarbiavimą, ši pažangaus judėjimo organizatorė apdovanojama "Darbo veterano" medaliu.

Laikraštis "Laisvė", kur prie vairo jau daug metų stovi vyriausiasis redaktorius Antanasimba, yra mėgiama Amerikos visuomenės. Ieva Mizarienė daug nusipelnė, kad šis laikraštis ilgas dešimtmečius yra pažangios minties kelrodė, tvirtai stovi kovos už taiką ir darbo žmonių interesus pozicijoje.

V. Petkevičienė

A. DOČKIENĖ NEPAMIRŠTA SPAUDOS IR DRAUGŲ

Spalio 4 d. "Vilnius" salėje sutikau drg. Anielę Dočkienę, ji po trumpo pašnekėsio įteikė man \$40 ir paskirstė taip: "Vilnius" paramai \$10, \$15 už giminaičio Stenbergs, gyvenančio Lietuvoje, "Vilnius" prenumeratą, \$10 už išreiškimą užuojautos mirusių draugų šeimoms ir \$5 Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijai, jos gimtadienio proga. Ji sako, dėl netvirtos sveikatos nevisuomet gali dalyvauti susirinkimuose, tai nors pinigškai draugijas paramia.

Ši darbščioji pažangietė ir ilgų metų "Vilnius" vajininkė dažnai paramia spaudą ir organizacijas.

Didelis jai dėkui už parodytą rūpestingumą.

Vilnietė

A. LITVINO GESTAS VERTAS DĖMESIO

Praeitame vajuje Antanas Litvinas savo pinigais net 20-čiai žmonių užprenumeravo "Vilni". Ne visi šią jo dovaną priėmė, bet daugiau kaip 15 pasiliko laikraščio skaitytojais.

Šis A. Litvino gestas vertas dėmesio. Daugelis turime pažįstamų, kurie dėl vieno ar kitų priežasčių savo valia laikraščio neprenumeruoja. Tačiau praktika rodo, pradėję skaityti "Vilni", neatsisako skaityti ir toliau. Kurie turime tokių pažįstamų, pabandykite laikraštį jiems užprenumeruoti savo pinigais. Ne vienas jų taps nuolatiniu laikraščio skaitytoju.

Elenutė

E. Klaustauskienė apdovanojo laikraštį

Spalio 6 d. drg. Emilija Klaustauskienė paskambino man ir paprašė kad atečiau pas ją, nes ji norinti užsimokėti laikraščio "Vilnis" prenumeratą ir įteikti paramos. Apsilankiau. Ji man įteikė \$70, iš kurių užmokėjo laikraščio prenumeratą, o likusius \$58 paskyrė į "Vilnius" fondą.

"Vilnius" skaitytojai žino, kad drg. E. Klaustauskienė du kartu šiais metais po 3 savaites buvo ligoninėje. Dar netaip seniai ji pergyveno smarkų širdies smūgį ir tik ką grįžo į namus, nes po rimtos ligos buvo pas dukras iki sutvirtėjo, kad pati gali po namus tvarkytis.

Jos elgesys gali būti tikru įrodymu, kad jai labai rūpi laikraščio ateitis. Ji nubraukusi nuo veido ašarą pasakė, kad jiedu su velioniu vyrų Juozu Klaustausku daug prisidėjo prie "Vilnius" puoselėjimo. Juozo jau nėra gyvųjų šeimoje, jis mirė prieš 15 metų, bet jo gražūs darbai nepamirštami. Ji sako, kad jos dukros rūpinasi jos padėtimi, ir už tai ji labai joms dėkinga. Tęsdama kalbą pasakė, jog ji trokšta, kad "Vilnis" juo ilgiau gyvuotų ir teiktų svarbias ir teisingas žinias.

Emilija nepamiršo ir Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos. Ji padovanojo Klubui gražią rankų darbo šelkute, kad per rengimą panaudotų loterijai.

Nuoširdus dėkui mielai Emilijai už tokį didelį rūpestingumą laikraščio reikaluose.

Julija M.

Duosni vilnietė

Drg. Mary Mihasonok kiekviena proga paramia "Vilni" ir šiaip pažangų judėjimą. Pastaruoju laiku ji įteikė "Vilnius" paramai \$25, užmokėjo už giminaičio V. Balkevičiaus, gyvenančio Vilniuje, "Vilnius" prenumeratą ir parėmė "Vilnius" namo remontą su \$10.

Mary ne tik pati stambiai remia pažangią spaudą, bet moka paraginti ir kitus. Nuoširdus dėkui jai.

Vilnietė

DRUSEIKAI NEPAMIRŠTA LAIKRAŠČIO

Teko susitikti ir pasikalbėti su Agotėle ir Petru Druseikais. Jie abu buvo gerai nusiteikę, be raginimo užsimokėjo "Vilnius" prenumeratą ir įteikė paramos \$20.

Mes dažnai sueigose girdime drg. Agotėlės puikias deklamacijas. Jie visuomet nepamiršta paremti laikraščio ir aplamai pažangaus judėjimo. Buvo labai malonu su jais pasikalbėti. Dėkui už gražią paramą laikraščiu.

J. Urmonienė

ŠAUNUS BUVO RUSŲ PARENGIMAS

Spalio 11 dieną Hombold Center salėje įvyko Čikagos pažangių rusų metinis parengimas, skirtas salės išlaikymui. Žmonių prisirinko pilnutėlė salė, ypač nemaža buvo jau trečiosios ir net ketvirtosios kartos rusų jaunimo.

Meninę programą atliko plačiai žinomi "Metro" klubo šokėjai. Amerikoje gimę ir auget rusų kilmės amerikiečiai atliko keletą rusiškų dainų, dainuodami improvizuotam chore. Senosios kartos rusės paruošė tipiškus rusiškų patiekalų pietus, paskanintus barščių sriuba. Po to sekė šokiai ir pasivaišinimai prie bufeto. Lietuvius parengime atstovavo Mary Mihosonek ir kiti.

Elenutė

TURĖS GYVENTI SKURDŽIAU

Prez. Reaganas, balansuodamas valstybės biudžetą socialinių programų sąskaita, nuo spalio 1 dienos lėmė šimtams tūkstančių amerikiečių gyventi skurdžiau. Pavyzdžiui Čikagoje, kaip apskaičiavo Chicago Welfare Rights raštinė, socialinio aprūpinimo siaurimas palietė mažiausia 55,000 šeimų. Girdi, iš 30,000 šeimų bus atimtos ar sumažintos pašalpos, o iš 25,000 šeimų nebegaus ar mažiau begaus maisto talonų.

Raštinės direktorė Rosa Lee nuogastauja, kad gatvėse nusikaltimų padaugės, nes nepakankamai gaunantys pašalpos pragyvenimui, ne vienas gali pradėti eiti į gatves plėšikauti.

J. K.

D. MURELIENĖ DĖKINGA UŽ ATJAUTIMĄ

Gavome drg. Daratėlės Murelienės laiškutį, kuriame ji prisuntė "Vilniai" \$15 paramos. Ji savo laiške rašo, kad yra dėkinga H. Bordner už išreikštą užuojautą jai ir sesutei Nancy Maloan ir jų šeimoms, taipgi kolegei Valerijai Urbikas už išreikštą jai užuojautą telefonu, J. Marazienei už gražų aprašymą spaudoje ir visiems kitiems už išreikštą užuojautą per spaudą ir laiškais. Ji liūdi netekus mylimos mamytės Onos Martin-Dykstra.

Laiške nusiskundžia, kad jos sveikata silpna, taipgi ir jos vyro Walter Murelis, kuris dabar randasi ligoninėje. Ji džiaugiasi, kad aplankiusi dukrą ir pasisveičiavusi su anūku.

Taipgi skaudu, kad neteko mylimos mamytės. Smagu, kad ir ligų suspausta nepamiršta laikraščio reikalų. Dėkui už paramą. Prašau laikytis ir atgauti sveikata.

Vilnietė

MIRUS

Josefinai Dorinienei

SAN DIEGO, CAL.

Barbara [Kim] Luke

OAKLAND, CAL.

Onai Martin-Dykstra

SUNRISE BEACH, MO.

Reiškiu gilią užuojautą aukščiau minėtų velionių artimiesiems, Valterui Dorinui, sūnui Valterui ir jo šeimai, taipgi velionės sūnams Don ir Jamie;

Onos Martin-Dykstra dukroms Daratėlei Murelis ir jos šeimai, Nancy Maloan ir jos šeimai bei visai giminei.

Aš pilnai suprantu Jūsų širdies skausmą ir kartu liūdžiu brangių ir artimų žmonių.

Cicero, Ill.

A. DOČKIENĖ

Pasiryžęs vėl gauti naujų skaitytojų

Pranas Vaitkus jau kelinti metai darbuojasi Marquette Parke kaip "Vilnies" vartininkas atnaujinti prenumeratams ir gauti naujų skaitytojų. Praeitame vajuje jis gavo net 14 naujų skaitytojų. Šiomet pasiryžęs vėl daugiausia dėmesio skirti ieškojimui naujų skaitytojų.

Tai pavyzdys, kad naujų skaitytojų galima rasti, tik reikia visuomet tai turėti galvoje kur tik susitinkame su žmonėmis, neskaitančiais "Vilnies". Reikia nesidrovėti pakalbinti, kad laikraštį užsiprenumeruotų. Elenutė

DIDŽIOS SPALIO REVOLIUCIJOS MINĖJIMAS

American-Soviet Friendship čikagiškė taryba lapkričio 8 dieną, 2 val. po pietų ruošia Didžiosios Spalio revoliucijos 64-ųjų metų ir JAV-TSRS diplomatinių santykių 48-ųjų metų minėjimą. Abiejų šiuo įvykių minėjimai vyks DePaul universiteto auditorijoje, 25 E. Jackson Blvd.

Rengėjai kviečia visus geros valios žmones šiuose minėjimuose dalyvauti, pasiklausti žymių kalbėtojų, kurie papasakos, ką pasaulio žmonijai davė Didžioji Spalio revoliucija Rusijoje ir Jungtinėms Valstijoms diplomatiniai santykiai su Tarybų Sąjunga. Meninę programą atliks Rebecca Shepherd ir Peggy Lipschutz.

"Vilnies" direkcijos žiniai

Siuomi primenu, kad "Vilnies" bendrovės direktorių tarybos posėdis įvyks spalio 31 d., 1 val. po pietų, "Vilnies" salėje. Prašau visus direkcijos narius atsilankyti, nes turime eilę labai svarbių ir skubių reikalų.

Būkite visi ir pažymėtu laiku.

J. M-nė

Parėmė "Vilni"

Roselandiečių susirinkime sutikau drg. Mary Liepą, ji užsimokėjo už laikraštį ir dar pridėjo \$10 paramos. Viso įteikė \$22. Ji tai dažnai padaro, mokėdama prenumeratą, pridėda ir paramos.

Teko susitikti drg. S. ir A. Baublius. Jie nieko nelaukė įteikė man \$20 ir tik tada pasakė, kad pasimoka už laikraščio "Vilnis" prenumeratą ir likusius \$8 skiria paramai.

Tariu nuoširdų dėkui už nepamiršimą paremti pažangios spaudos.

J. Urmonienė

Mirė Ona Remeikienė-Miliauskienė

Spalio 9 dienos vakare suskambėjo telefonas, skambino Stanley Paulauskas iš Pittsburgh, Pa. Jis pranešė, kad mirė jo teta Ona Remeikienė-Miliauskienė (Miller). Sakė, kad vienai dienai pašarvos vietinėj laidotuvių įstaigoje, o paskui pervežė į Čikagą ir pašarvos P. J. Ridiko šermininėje, iš kur bus nulydėta į Lietuvių Tautines kapines ir palaidota šalia pirmiau mirusio vyro Petro Remeikio ir brolio Jurgio Kuzmicko.

Apie jos veiklą ir laidotuves parašysime kitame "Vilnies" numeryje. Liūdna ir gaila, kad netekome vienos ištikimos darbo klasės dukros, kovotojos už darbo žmonių šviesesnį rytojų. Julija Marazienė

Netekome vartininko

J. Daujoto

Liūdna žinia pasiekė, kad Benld, Ill., mirė J. Daujotas. Jis buvo per metų metus nepavarduojamas "Vilnies" vartininkas, rėmėjas, nuoširdus laikraščio bičiulis.

Nebedaug Benld, Ill., bėra laikraščio skaitytoju, bet dėka J. Daujoto stropumui nė vienas neatšildavo atsinaujinti prenumeratą bei su doleriu kitu paremti laikraštį.

J. Daujotas Illinois anglies kasyklų rajonuose tarp lietuvių angliakasių savo laiku nuėjo garbingą sąmoningo darbininko kelią, ragindamas lietuvius organizuotis, kovoti už geresnį rytojų. Jo namų durys visuomet būdavo atviros "Vilnies" ir "Laisvės" redaktoriams bei kitiems darbuotojams.

Benld, Ill., pažangieji lietuviai neteko aktyvaus veikėjo, draugo. Laikraštis "Vilnis" neteko aktyvaus vartininko, rėmėjo. Elenutė

MIRĖ LIETUVIAI

Rugsėjo 20 d. mirė Vincentas Maknavičius, sulaukęs 83 metų, gimęs Lietuvoje, Vilkaviškio apskr., Gražiškių parapijoje, Silavadijo kaime.

Rugsėjo 30 d. mirė Vilhelmas Knolys, sulaukęs 84 metų, gimęs Lietuvoje, Tauragės apskr., Poeže-

rio kaime. Amerikoje išgyveno 26 metus.

Rugsėjo 30 d. mirė Olympia Steponaitis, sulaukusi 69 metų, gimusi Lietuvoje. Amerikoje išgyveno 50 metų.

Spalio 1 d. mirė Rimas Darius Keliuotis, sulaukęs 48 metų, gimęs Lietuvoje.

Spalio 3 d. mirė Antanas Brokevičius, sulaukęs 67 metų, gimęs Lietuvoje.

Spalio 8 d. mirė Paulina Budžius, sulaukusi 92 metų, gimusi Lietuvoje, Tauragės apskrityje.

Prisiminus Justą Balutį

Nežiūrint, kad jau 34 metai kaip iš mūsų tarpo atsiskyrė Justas Baltušis, bet jo gražūs darbai tebėra jį pažinusių neužmiršti. Velionis jaunystėje pamėgo tiesą ir dar gyvendamas Lietuvoje dalyvavo revoliuciniame judėjime. Rusų caro žandarai kartą jį sumušė ir norėjo išvaryti į šaltą Sibirą, bet jam pavyko pasprukti. Atvykęs į šią šalį, dalyvavo revoliuciniame judėjime. Dirbo ir "Vilnies" įstaigoje.

Nešistengsiu suminėti jo gražių darbų, tik priminsiu, kad jis likosi ištikimas darbo klasei iki sustojo plakusi jo jautrioji širdis. Lai jam bus ramu ilsėtis užmigusiam nepabundančių miegu. Vilniėtė

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Benjamin Krisiken

Spalio 28 dieną sukako 1 metai, kai mirtis atskyrė Jį nuo manęs amžinai. Niekaip Jo negaliu pamiršti.

Deep in my heart a memory is kept
Of ones loved and will never forget,

A silent thought, a secret tear is kept
Throughout each lonely year

Wonderful memories of ones so dear
Treasure still with love sincere.

Lai Jam amžinu miegu užmigus, būna ramu ilsėtis. Lankysiu jo kapą ir puošu gyvomis gėlėmis.

Liūdinti žmona ANNA KRISIKEN

REDLANDS, CAL. Mirus

Adeliutei Zix-Zitkevičienei

Reiškiame gilią užuojautą dukrai Lee DeStefano, broliui Franui Strauss, anūkei Stephanie Walker ir jos vyrui Colin, proanūkei Alexis Walker ir kitiems artimiems čia ir Lietuvoje ir draugams. Mes liūdime kartu su Jumis.

Chris Karvelis	Antanina Staškienė
J. ir Ks. Karosai	Pat Richard
T. Valiulytė-King	A. ir S. Kielpenski
K. Mugianienė	F. ir D. Machulis
J. ir A. Bernotai	M. Mozuraitienė
Elizabeth Cable	Mary Radienė
A. ir V. Taraškai	Raymond Machulis
	M. Baltulionytė-Strauss

MIRUS

Connie Johnson [Konstancijai Misevičiūtei]

Reiškiame gilią užuojautą velionės vyrui Jake, broliui Ricardui Misevich, brolienei Jean, jų dviems sūnams, mylimai tetai Verai Butkus, kuri ją motiniškai slaugė ir rūpinosi laidotuvėmis, tarpgi ir kitiems giminėms bei idėjos draugams. Žinokite, kad ir mes liūdime netekę mielos narės.

LDS 139 KUOPUS
VALDYBA ir NARIAI

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Justo Baltušio ir Juozo Zlatkaus

1947 m. spalio 29 d. negailėstinga mirtis netikėtai atskyrė iš mūsų tarpo mylimą tėvelį, uošvį ir giminaitį Justą Baltušį, gimusį Lietuvoje, Anykščių rajone, Seiminių kaime.

1956 metais spalio 29 d. mirė mano mylimas patėvis ir uošvis Juozas Zlatkus, gimęs Lietuvoje, Anykščių rajone, Jokubavos vieniemy.

Justas Baltušis-Baltuška

Juozas Zlatkus

Abu palaidoti Lietuvių Tautinėse kapinėse. Taipgi arti jų palaidota mamytė Marijona Baltušienė-Zlatkienė.

Lai jiems bus amžina ramybė, o mes jų gražių ir pavyzdingų darbų neužmiršime iki mūsų krūtinėse širdys plaks.

Sūnus ZIGMANTAS BALTUŠIS
Marti VIVIAN
Giminaitis K. DANYLA